Nr. 11. Kraków, dnia 30 listopada 1927 r. Rocznik XLVIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu Gminy m. Krakowa.

TADEUSZ PRZEORSKI.

II. DROGI ROZWOJU KRAKOWA.

(Próba syntezy zadań gospodarczych m. Krakowa *).

V. Opieka społeczna.

Zadania Gminy w dziedzinie opieki społecznej wzrosły w stosunku do czasów przedwojennych ilościowo i jakowościowo bardzo znacznie. Powody tego leżą z jednej strony w zwiększonem zubożeniu ludności, z drugiej w postanowieniach ustawy polskiej o opiece społecznej z dnia 16 sierpnia 1923 r. Jest powszechnie stwierdzone, że wojna i przełom w stosunkach gospodarczych społecznych nią spowodowany zwiększyły znacznie odsetek ludności, potrzebującej pomocy społecznej, tej opieki ze strony związków prawno-publicznych, która przed wojną ograniczała się w zasadzie do pieczy nad ubogimi z najniższych sfer ludności w ścisłem tego słowa znaczeniu. Dziś opieki tej wymagają sfery przed wojną względnie dobrze nawet sytuowane, które wskutek wojny i jej następstw gospodarczych straciły często podstawy swojej egzystencji. Zgłaszają się o nią do Gminy osoby ze sfer dawnych emerytów, wiele osób z wolnych zawodów, które z powodu podeszłego wieku, niezdolności do pracy lub braku tejże, pozostają bez środków do życia. Na Gminę spada obowiązek zajęcia się niemi, przyjścia im z pomocą materjalną, a wypadki te w miarę wyczerpywania się zasobów prywatnych, są coraz częstsze i coraz liczniejsze. Ilość osób potrzebujących opieki społecznej zwiększa dopływ ubogich starców i ludzi niezdolnych do pracy nietylko z okolicznych ale i dalszych powiatów wiejskich, ludzi, którzy straciwszy na wsi swą wartość roboczą, a temsamem i możność egzystencji, ciągną tłumnie do miast, zwłaszcza większych, aby po roku pobytu w nich stać się ciężarem miejscowych instytucji opieki społecznej. Statystyka urzędowa z ubiegłych lat 3-ch wykazuje wzrost osób korzystających ze świadczeń miejskiej opieki społecznej przeciętnie o 150%. Zabiegi miast by obowiązujący obecnie przepis, że prawo do korzystania z miejscowej opieki społecznej mają wszyscy po roku pobytu w Gminie zmienić w ten sposób, że prawo to przysługiwałoby po upływie 3-ch lat, spełzły na niczem. W tych warunkach, gdy żadna z gmin wiejskich opieką społeczną się nie zajmuje, spodziewać się należy, że opieka społeczna w miastach obejmie siłą faktu nietylko pieczę nad ludnością miejscową, ale i nad ludnością wiejską bliższej i dalszej okolicy.

Cytowana na wstępie ustawa polska o opiece społecznej rozszerzyła nadto i jakościowo tę dziedzinę administracji publicznej, przekazując Gminie prócz opieki nad ubogimi, pieczę nad niemowlętami, dziećmi, młodzieżą, zwłaszcza sierotami i półsierotami, pieczę nad dziećmi zaniedbanymi i przestępnymi, a to do lat 14 i powyżej 14 lat w osobnych zakładach, następnie ochronę macierzyństwa, opiekę nad starcami, kalekami i nieuleczalnie chorymi, umysłowo chorymi, pieczę nad bezdomnymi, nad więźniami po odbyciu kary, włóczęgami, alkoholikami, kobietami trudniącemi się nierządem, osobami mającymi wstręt do pracy i t. d.

Zaledwie drobną część powyższych zadań może Gmina skutecznie spełniać we formie t. zw. opieki wolnej lub przez współdziałanie z instytucjami prywatnemi. Większość ich wymaga opieki zakładowej. Potrzebom tym z roku na rok wzrastającym, istniejące obecnie w mieście zakłady opieki społecznej zadość uczynić dla ich szczupłości nie mogą, stąd też naglącem

*) Opracowane na podstawie wyników ankiety międzywydziałowej rozpisanej przez Prezydenta miasta w dniu 6-go sierpnia 1926 roku.

wprost zagadnieniem administracji miejskiej w omawianej dziedzinie jest budowa nowych zakładów, zwłaszcza, że wszelkie przeróbki i nadbudowy są środkami tymczasowemi, wystarczającemi w najlepszym razie na kilka najbliższych lat, niezdolnemi jednak rozwiązać sprawy w sposób zasadniczy i racjonalny, jak tego jej społeczna doniosłość i aktualność w czasach dzisiejszych wymaga.

Sprawa budowy nowych zakładów humanitarnych w Krakowie nie jest zresztą sprawą nową. Już w roku 1912 uchwaliła Rada miasta na posiedzeniu w dniu 16 kwietnia następujące rezolucje:

Uprasza się Prezydjum miasta, aby jaknajrychlej podjęło kroki celem nabycia na rzecz powstać mającego funduszu miejskiego Domu Kalek im. Kamili Bystrzonowskiej poza obrębem miasta gruntów w odpowiednim obszarze wraz z realnościami, gdzie możnaby pomieścić obok M. Domu Kalek i nieuleczalnych, także i zakłady wychowawcze dla sierot i bezdomnych dzieci oraz zakłady ochronne w szczególności:

1) zakład wychowawczy dla bezdomnych chłopców z oddziałem poprawczym dla nieletnich przestępców;

2) zakład wychowawczy dla bezdomnych dziewcząt z oddziałem poprawczym dla moralnie zaniedbanych dziewcząt;

3) żłóbek dla niemowląt;

4) kolonję leśną dla sierot, będących na utrzymaniu gminy, a niedomagających na zdrowiu z oddziałami dla dziewcząt i chłopców;

5) zakład dla sierot tak chłopców jak i dziewcząt, będących na utrzymaniu gminy, a umysłowo słabo rozwiniętych i upośledzonych;

6) gminny dom przymusowej pracy z oddziałami dla mężczyzn i kobiet.

Program rezolucjami temi objęty mimo rozszerzenia i rozbudowania miejskich zakładów opieki społecznej nic ze swej aktualności nie stracił. Wykonanie jego zależy w pierwszej linji od zakupna przez Gminę na peryferjach miasta odpowiednich kompleksów gruntów, na których zakłady te możnaby było w sposób potrzebom obecnym i wymaganiom współczesnych pojęć o opiece społecznej, rozbudować. Do gruntów takich nadają się przedewszystkiem grunty b. obszaru dworskiego w Olszy lub w Płaszowie, odległe dość od centrum miasta, a stanowiące w sobie większe zwarte terytorja. Przeniesienia wymagają w pierwszej linji zakłady pomieszczone w t. zw. angielskim ogrodzie, stanowiącym fundację śp. Kamili Bystrzonowskiej. Ogród ten na terenie którego mieści się obecnie M. Dom Kalek i nieuleczalnie chorych, oraz ogród hodowlany zarządu plantacji i ogrodów miejskich, położony prawie, że w centrum miasta, musi wcześniej czy później stać się terenem budowlanym dla domów mieszkalnych, tembardziej, że obecne pomieszczenie ogrodu hodowlanego, jak i Domu Kalek i nieuleczalnych w ogrodzie angielskim jest koniecznością wynikająca z braku funduszów potrzebnych na przeniesienie obu wspomnianych instytucyj na inne miejsce.

Teren zajęty przez ogrodnictwo miejskie jest na potrzeby zarządu ogrodów miejskich zupełnie niewystarczającym. Budynki gospodarcze znajdują się w stanie wymagającym generalnego remontu, a nawet przebudowy, niecelowej wobec szczupłości terenu i konieczności przeniesienia ogrodu hodowlanego na inne obszerniejsze miejsce. Pomieszczenie domu starców i kalek w ogrodzie angielskim również pod każdym względem fatalne. Budynki zakładu ciągle remontowane mogą pomieścić w najlepszym razie 200 osób, przebywa tam faktycznie przeszło 300, pozatem Gmina musi umieszczać około 60 osób w zakładzie im. Helclów i w zakładzie na Blichu. Nie wspominam już o tem, że o jakiejś segregacji osób w zakładzie z powodu ciasnoty niema mowy, że wskutek tego warunki bytowania osób w zakładzie tym umieszczonych są zwłaszcza dla osób pochodzących ze sfer inteligentniejszych, niesłychanie przykre. Istnieje wprawdzie wspaniale zbudowany gmach fundacji Helclów w Krakowie, który jednakże z powodu braku funduszów tych świadczeń, jakie leżały w intencji fundatorów społeczeństwu oddawać nie może, w dzisiejszych zaś stosunkach nie ma widoków, aby zakład ten mógł przejść pod zarząd Gminy.

Nowy Zakład dla starców i nieuleczalnie chorych musiałby być obliczony przynajmniej na 500 osób z osobnymi oddziałami dla mężczyzn i dla kobiet, urządzony według współczesnych wymogów higjeny. Zakład winien posiadać warunki zatrudnienia w granicach możliwości osób w nim umieszczonych, bądź pracą w ogrodach bądź innemi zajęciami dla wieku i stanu zdrowia osób tych dostępnemi.

Ciasnota, a właściwie zupełny brak miejsca w zakładzie dla starców i nieuleczalnie chorych, jest bodaj, że główną przyczyną żebractwa po ulicach miasta.

W tych warunkach budowa nowego zakładu jest naglącą koniecznością administracyjną. Potrzebę tę stwierdziła Rada miasta, jak wspomniałem już przed 15 laty; wówczas też rozpatrywano również sprawę parcelacji i sprzedaży na cele budowlane gruntów stanowiących Ogród Angielski i utworzenia z uzyskanych pieniędzy ze sprzedaży tychże gruntów funduszu im. fundatorki Kamili Bystrzonowskiej, oraz zakupienia z funduszu tegoż większych kompleksów gruntów na peryferjach miasta, przeniesienia tamże Domu Kalek, oraz innych zakładów humanitarnych.

Przeniesienie poza miasto wyszłoby na korzyść wszystkim miejskim zakładom. Zakładów tych posiada Gmina miasta Krakowa obecnie pięć:

1) Zakład wychowawczy dla bezdomnych chłopców umieszczony obecnie przy ul. Flisackiej L. 25.

2) Zakład wychowawczy dla bezdomnych dziewcząt pomieszczony w Podgórzu przy ul. Józefińskiej L. 37.

3) Żłóbek dla niemowląt mieszczący się obecnie w budynkach m. przy ul. Podzamcze L. 5 i 7, przy ul. Koletek L. 10 oraz przy ul. Polnej L. 7.

4) Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, pomieszczone w budynku przy ul. Krakowskiej L. 43.

5) Schronisko dla bezdomnych kobiet, pomieszczone w budynkach m. przy ul. Krakowskiej L. 47 i 53.

Pomieszczenia powyższych zakładów są niewystarczające, wymagają znacznego rozszerzenia, względnie wybudowania nowych budynków.

Zakład wychowawczy dla bezdomnych chłopców na Półwsiu Zwierzynieckiem (Flisacka 25), mimo rozszerzenia go w roku 1924 przez postawienie budynku murowanego jednopiątrowego, w którym mieszczą się dwie sypialnie, uczelnia będąca równocześnie salą teatralną i jadalnią, pomieścić może zaledwie 90 chłopców.

Pomieszczenie zakładu jest zupełnie niewystarczające. Kilkuset chłopców umieszcza Gmina rokrocznie w zakładach prywatnych, w szczególności w zakładzie wychowawczym im. ks. Siemaszki, w Rodzinie sierocej, w zakładzie w Pawlikowicach, w zakładzie św. Józefa, w zakładzie sierót izraelickich. W Krakowie istnieje wprawdzie wspaniały zakład wychowawczy dla chłopców im. ks. Jerzego Lubomirskiego, fundacja ta jednakże znajduje się w tychsamych stosunkach, co fundacja im. Helclów tj. posiada wspaniały gmach z ogrodem, a nie ma funduszów na utrzymanie wychowanków. Również i co do tego zakładu nie ma nadzieji, aby w obecnym stanie rzeczy zakład ten mógł przejść pod zarząd Gminy.

W zakładzie wychowawczym dla chłopców na Półwsiu panuje jak we wszystkich zakładach miejskich ciasnota. O tem, by np. było można przy zakładzie tym utworzyć oddział poprawczy dla nieletnich przestępców tak konieczny wobec znacznego zdemoralizowania młodzieży spowodowanego wojną i stosunkami powojennymi, rzecz prosta, w dzisiejszych warunkach mowy być nie może. Zakład z trudnością mieści obecną ilość wychowanków, a znajdujące się w nim dla kształcenia chłopców warsztaty szewski, krawiecki i introligatorski ,pracują z każdym rokiem w trudniejszych warunkach.

Podobne stosunki panują w zakładzie wychowawczym dla dziewcząt przy ul. Józefińskiej, w którym dziewczęta oprócz nauk szkolnych kształcone są w szyciu bielizny, praniu, prasowaniu, trykotarstwie, hafciarstwie itd. Zakład ten pomieścić może najwyżej 60 dziewcząt, stąd większa część dziewcząt wychowywanych przez Gminę, umieszczona jest na koszt miasta w zakładach SS. Miłosierdzia, w Zakładzie św. Rodziny i w Łagiewnikach.

Zarówno zakład wychowawczy dla chłopców, jak zakład wychowawczy dla dziewcząt, mogą być racjonalnie rozszerzone jedynie drogą wybudowania nowych objektów z osobnymi pawilonami dla dzieci do lat 14-tu i nieletnich powyżej lat 14-tu. Nowe zakłady obliczone na 300 wychowanków każdy, mogą powstać jedynie na innem miejscu, zakład bowiem dla chłopców przy ul. Flisackiej z powodu szczupłości miejsca nieznacznie tylko dałby się rozszerzyć przez ewentualne postawienie trzechpiętrowego budynku od ul. Tadeusza Kościuszki przy znacznem zmniejszeniu istniejącego dziś podwórza, nadbudowa zaś piętra na budynku zakładu przy ul. Józefińskiej w dzielnicy XXII., przez co dalszych 20 do 30 dziewcząt znalazłoby w nim pomieszczenie, nie jest rozwiązaniem sprawy. Gmina jak wspomniałem potrzebuje w dzisiejszych stosunkach zakładu wychowawczego przynajmniej dla 300 chłopców i tyluż dziewcząt, co da się przeprowadzić jedynie przez wystawienie nowych obszernych pomieszczeń. Przystępując do budowy tego rodzaju zakładu, wziąść trzeba będzie pod uwagę współczesne wymogi tego rodzaju instytucji, zwłaszcza stronę hygjeniczną, wychowanie fizyczne, w równej mierze stronę moralną, tj. odsunięcie wychowanków możliwie najdalej od ujemnych wpływów atmosfery miejskiej. Zakłady też te, o ile Gmina budowę ich podejmie, powstać muszą w dzielnicach przyłączonych na peryferjach miasta, w obszernych ogrodach; zbudowane i urządzone być winny według najnowszych wymagań hygjeny i ostatnich w tym kierunku doświadczeń, tak, by dzieci tam pomieszczone miały możliwie najlepsze, zwłaszcza zaś najzdrowsze warunki pobytu, możność przebywania i pracy na świeżem powietrzu.

Koszty wybudowania i urządzenia wspomnianych dwóch zakładów przyjąć należy na kwotę 1 miljona złotych, doliczywszy do tego koszty nabycia potrzebnych kompleksów gruntów obszaru około 2 ha, łącznie w kwocie 40.000 złotych, na cele powyższe preliminować by należało łącznie kwotę 1,040.000 złotych.

Miejski Żłóbek umieszczony jest, jak wspomniano poprzednio w trzech budynkach. Wychowują się tam niemowlęta i dzieci do lat 6-ciu. Ilość wychowanków stale wzrasta i doszła w r. 1925 r. do liczby 144, w czem 28 podrzutków. Mimo wielkiej staranności i pieczołowitej opieki, mimo stałego nadzoru lekarskiego (Żłóbek posiada stałego lekarza, własne laboratorjum lekarskie, podręczną aptekę itd.) śmiertelność u dzieci jest dość znaczna. Przyczyn tejże szukać należy między innemi również w ciasnocie Zakładu i niewłaściwem pomieszczeniu tegoż. Na pomieszczenie Żłóbka potrzebne są ubikacje obszerne i słoneczne, budynki mieszczące Żłóbek, powinny stać w ogrodach, zdala od gwaru i kurzu miejskiego. Żłóbek winien znajdować się w jednym kompleksie budynków, co jest koniecznem zarówno ze względów organizacyjnych, gospodarczych, jak i administracyjnych. Zapotrzebowanie Gminy m. Krakowa obliczać należy conajmniej na 300 dzieci. Podobnie jak przy zakładach wychowawczych dla chłopców i dziewcząt urządzenie Żłóbka uwzględniać powinno najnowsze poglądy i doświadczenie w tej dziedzinie opieki społecznej. Koszty wybudowania nowych budynków wyniosłyby około 500.000 złotych, a wliczając cenę gruntu potrzebnego pod budowę oraz ogrody w obszarze około jednego ha na kwotę 20.000 złotych łącznie kwotę 520.000 złotych.

Budowa zatem trzech powyższych zakładów kosztowałaby Gminę 1,560.000 złotych, z czego potrącić należy wartość budynków i gruntów, na których obecnie zakłady te się znajdują, ocenioną na kwotę 115.000 złotych.

Mówiąc o zakładowej opiece nad dziećmi i młodzieżą, trudno pominąć fakt, że około 40% dzieci wychowywanych przez Gminę dotkniętych jest skrofulozą, zagrożonych gruźlicą, fizycznie lub umysłowo słabo rozwiniętych itp., wreszcie, że między dziećmi temi znajdują się również kaleki. Stanowi temu nie można się dziwić, gdy się zważy, że dzieci w zakładach gminnych wychowywane przed przyjęciem ich do tychże zakładów żyły wśród najgorszych możliwych warunków, a częstokroć przychodziły na świat obciążone chorobami rodziców. W miarę rozszerzenia Żłóbka i zakładów wychowawczych dla chłopców i dziewcząt, ilość dzieci fizycznie lub umysłowo upośledzonych, będzie się zwiększać. Troską Gminy musi być stworzenie dla tych dzieci możliwie najlepszych warunków bytu, przywrócenie im zdrowia, co w wielu wypadkach jest równoznacznem z przywróceniem im zdolności do pracy, a więc w przyszłości możności samoistnego zarobkowania na swe utrzymanie. Przez przywrócenie zdrowia dziecku, społeczeństwo zyskuje nową siłę do pracy, Gmina pozbywa się z czasem ciężaru jej utrzymania. Potrzebie tej wyrażającej się w konieczności odrębnego traktowania dzieci obciążonych chorobami w zakładach miejskich, uczynić może zadość z jednej strony utwo-

rzenie osobnych oddziałów w tychże zakładach dla tego rodzaju dzieci, ponadto założenie przez Gminę kolonji leśnych, w których dzieci te przebywając corocznie przez szereg miesięcy letnich, mogłyby swe siły wzmocnić.

Co się tyczy tych zakładów poprawczych dla nieletnich przestępców, budowa zakładu takiego musi wchodzić w zakres programu Gminy w dziedzinie jej działań na polu opieki społecznej, miasta bowiem, zwłaszcza większe jak Kraków, dostarczają najliczniejszego kontyngentu młodocianych przestępców. Zakłady takie obliczone na 300 miejsc, osobne dla chłopców, osobne dla dziewcząt, musiałyby powstać poza miastem, posiadać instytucje wyszkolenia elementarnego oraz zawodowego. Nie potrzeba podkreślać, jakie znaczenie społeczne założenie takich zakładów miałoby dla Gminy. Koszta budowy tego rodzaju domów poprawczych wyniosłyby łącznie z gruntem kwotę około 540.000 złotych.

Wracając do kwestji żebractwa i włóczęgostwa, podnieść należy, że budowa zakładu dla starców i nieuleczalnie chorych, kwestji tej nie rozwiąże, że poza nią Gmina pomyśleć musi o budowie domu pracy przymusowej oraz domu pracy dla osób niemogących znaleść zajęcia i stających się temsamem ciężarem opieki społecznej. Włóczęgostwo i żebractwo mają bowiem swą przyczynę poza starością, kalectwem, wogóle niezdolnością do pracy, częstokroć także we wstręcie do pracy lub niemożności znalezienia tejże. W ostatnim wypadku obowiązkiem gminnej opieki społecznej jest dać możność pracy, w pierwszym zmusić włóczęgów do pracy. Ostatnia kategorja włóczęgów i żebraków zawodowych wymaga zakładowego traktowania. Budowa tego rodzaju zakładu wymagałaby kapitałów około 540.000 złotych.

Może aktualniejszą jest jeszcze sprawa budowy schronisk dla bezdomnych. Gmina m. Krakowa pomieszcza obecnie bezdomnych w schroniskach, a to mężczyzn w budynku przy ul. Krakowskiej L. 43, bezdomne kobiety w budynkach przy ul. Krakowskiej L. 47 i 53. Z wiosną 1928 r. otworzy gmina dom noclegowy z odczyszczalnią w budynku dawnej Elektrowni w Dz. XXV. Podgórze na 300 osób. Ze schronisk korzysta dziennie około 500 osób, frekwencja w zimie jest wyższą, w lecie maleje.

Budynek, w którym pomieszczono schronisko dla mężczyzn, jest ruderą przeznaczoną na zburzenie, wybudowaną pozatem na gruntach sprzedanych od dawna izraelickiej Gminie wyznaniowej.

Nie lepiej przedstawiają się budynki, mieszczące schronisko dla kobiet. Budynki te, zwłaszcza baraki, w których schronisko to się mieści, wymagają również zburzenia, względnie rozebrania.

Budowa nowych schronisk jest koniecznością administracyjną, schroniska te znaleść się powinny w dzielnicach przyłączonych na peryferjach miasta. Zakłady muszą być obliczone na pomieszczenie około 1000 osób, muszą być połączone z domem pracy dobrowolnej dla osób niemogących znaleść zarobku. Koszty budowy wyniosłyby kwotę około 2,500.000 złotych.

W tak ogólnych zarysach przedstawia się program zadań Gminy w dziedzinie zakładowej opieki społecznej. Do tego programu należałoby włączyć budowę szeregu ochronek dla małych dzieci, zwłaszcza w dzielnicach Kleparz, Zwierzyniec, Czarna Wieś, Łobzów i Podgórze, budowę Żłóbka dziennego i poradni dla matek oraz budowę aresztów miejskich pomieszczonych obecnie pod każdym względem nieodpowiednio.

Konkludując powyższy stan sprawy zadania Gminy w dziedzinie zakładowej opieki społecznej obejmują:

1) zakupno potrzebnych pod budowę kompleksów grutów w obszarze około 25 ha kosztem	500.000 zł.
2) budowę:	
a) Żłóbka dla dzieci (1 ha)[1]) kosztem	500.000 „
b) zakładu wychowawczego dla opuszczonych chłopców (1 ha) kosztem .	500.000 „
c) zakładu wychowawczego dla opuszczonych dziewcząt (1 ha) kosztem .	500.000 „
d) zakładu dla małoletnich przestępców (4 ha) kosztem	500.000 „
e) kolonji letnich dla dzieci chorych lub fizycznie słabych (1 ha) kosztem	500.000 „
f) zakładu dla starców i nieuleczalnie chorych (4 ha) kosztem	1,500,000 „
g) domu pracy przymusowej (4 ha) kosztem	500.000 „
h) schroniska dla bezdomnych mężczyzn połączonego z domem pracy dobrowolnej (4 ha) kosztem	1,250.000 „
i) schroniska dla kobiet z domem pracy dobrowolnej (4 ha) kosztem .	1,250.000 „
j) pięciu ochronek (3125 m^2) kosztem	350.000 „
k) Żłóbka dziennego i poradni dla matek (650 m^2) kosztem	300.000 „
l) aresztów miejskich (1250 m^2) kosztem	100.000 „
Razem kosztem . . .	8,250.000 zł.

Zadania te stanowiłyby t. zw. wielki program Gminy miasta Krakowa w dziedzinie opieki społecznej. Pozycją czynną byłaby wartość objektów, w których zakłady te obecnie się mieszczą i które w danym wypadku możnaby spożytkować na inne cele, względnie sprzedać. Wartość ta w przybliżeniu wynosi:

1) Ogrodu Angielskiego bez budynków, bo w razie przeznaczenia go na parcelację budowlaną, budynki te musiałyby ulec zburzeniu	1,500.000 zł.
2) wartość pomieszczeń Żłóbka dla dzieci w szczególności:	
a) realności przy ul. Podzamcze L. 5 i 7	15.000 „
b) przy ulicy Polnej L. 7	40.000 „
3) wartość realności przy ul. Flisackiej L. 5	60.000 „
4) wartość realności przy ul. Krakowskiej L. 47 i 53	130.000 „
Razem . . .	1,745.000 zł.

Jak z powyższego zestawienia wynika, zrealizowanie programu tego możliwem jest sukcesywnie w miarę lat i wypadku uzyskania przez Gminę większej pożyczki inwestycyjnej na możliwie dogodnych warunkach, zwłaszcza, że prócz inwestycji jednorazowej rozszerzenie instytucji zakładowej opieki społecznej w Krakowie w granicach wyżej podanych, wymagałoby powiększenia znacznego corocznych kosztów prowadzenia wymienionych

[1]) Cyfry w nawiasie oznaczają ilość gruntu w ha i m^2.

zakładów. Koszta te wyniosłyby rocznie w przybliżeniu rocznie kwotę około . . . . 2,806.000 zł. przekroczyłyby zatem obecny preliminarz o 2,237.131 „

Z kwoty tej przypadałoby na utrzymanie:

a)	Żłóbków (300 miejsc tj. 300×3×365) [1])	328.000 zł.
b)	Zakładów wychowawczych dla chłopców i dziewcząt (600 miejsc t. j. 600×3×365)	756.000 „
c)	Kolonji uzdrowiskowej (300 miejsc tj. 300×3×365)	328.000 „
d)	Domu poprawczego dla nieletnich przestępców (300 miejsc tj. 300×3×365)	328.000 „
e)	Domu dla starców i nieuleczalnie chorych (500 miejsc tj. 500×3×365) .	547.500 „
f)	Dwóch schronisk, a to dla mężczyzn i kobiet połączonych z domem pracy dobrowolnej (1000 osób t. j. 1000×1×365)	365.000 „
g)	Domu pracy przymusowej (300 miejsc t. j. 300×1×365)	109.500 „
h)	Ochronek	8.000 „
i)	Żłóbka dziennego i poradni dla matek dla (300 osób tj. 300×3×365) . .	318.000 „
	Razem . . .	2,806.000 zł.

Program powyższy nie wyczerpuje zakresu działania Gminy w dziedzinie opieki społecznej ustawą zakreślonego, pomija bowiem opiekę nad inwalidami, więźniami, alkoholikami itp. W ramach powyżej zakreślonych przekracza pozatem możność finansową najlepiej zagospodarowanych gmin, stąd pewne instytucje, jak dom pracy, dom poprawczy dla nieletnich przestępców dom pracy przymusowej, zakłady wychowawcze dla dzieci umysłowo chorych i kalek, powstać muszą przy pomocy bądź miejscowego samorządu wojewódzkiego bądź też na drodze tzw. związków celowych. Realizacja programu tego usprawiedliwia w całej pełni pociągnięcie do przyczynienia się do kosztów budowy samorządu wojewódzkiego, a to ze względu, iż jak wspomniałem, nieliczna część osób potrzebujących opieki społecznej miasta, pochodzi z Krakowa, większość rekrutuje się z okolicznych powiatów i gmin wiejskich.

Do rozważenia pozostaje myśl utworzenia pewnych zakładów, zwłaszcza zakładów ostatnio wspomnianych na zasadzie związków celowych tj. związków bądź kilku miast, bądź powiatów, bądź też nawet województw (krakowskiego, kieleckiego i śląskiego). Wówczas koszty budowy i utrzymania rozłożyłyby się na większy obszar administracyjny, zakłady mogłyby być szerzej jeszcze pomyślane, racjonalniej urządzone, łatwiej i taniej administrowane.

Podstawą realizacji powyższego programu jest nabycie odpowiednich terenów, kupno też potrzebnych gruntów stanowić musi pierwsze stadjum akcji gminnej w tej dziedzinie.

Wobec braku widoków, aby Gmina mogła uzyskać pożyczkę w kwocie umożliwiającej miastu wykonanie poza innemi potrzebami również i zakreślonego powyżej programu w dziedzinie opieki społecznej plan Zarządu miasta ograniczyć się musi do konieczności czekających Gminę w najbliższych latach, do możliwości, które w granicach budżetu i przypuszczalnej wysokości przyszłej pożyczki osiągnąć się dadzą. Mały program inwestycyjny Gminy w dziedzinie opieki społecznej objąć musi:

1) przeniesienie M. Domu Starców i Nieuleczalnie Chorych z realności przy ul. Lubicz 25 poza miasto. Jest to jak, wspomniałem poprzednio tem łatwiejsze do wykonania, że grunta na którym stoją obecnie budynki mieszczące Dom Starców i ogród hodowlany oraz Zarząd Ogrodów Miejskich może być rozparcelowany, sprzedany a kwota ze sprzedaży uzyskana obrócona na zakupno gruntu w innem miejscu i postawienie na nich budynków nowych,

2) wybudowanie nowego schroniska dla bezdomnych mężczyzn na peryferjach miasta,

3) rozszerzenie M. Zakładu dla Dziewcząt przy ul. Józefińskiej l. 37 przez nadbudowę II piętra,

4) rozszerzenie M. Zakładu dla Chłopców przez postawienie frontowego budynku 3-piętrowego przy ul. Flisackiej l. 25,

5) rozszerzenie Żłóbka Miejskiego przy ul. Polnej l. 7 przez postawienie conajmniej 2-piętrowego budynku na parceli realność tę stanowiącej,

6) budowa conajmniej 2-piętrowego schroniska dla bezdomnych kobiet przy ul. Krakowskiej l. 47,

7) budowa ochronek dla małych dzieci w dzielnicach V, XIII, XIV, XXI, XXII,

8) budowa 1 żłóbka z poradnią dla matek,

9) budowa nowych aresztów miejskich.

Zrealizowanie tego minimalnego planu wymaga funduszu około 3 miljonów złotych. Wykonanie jego możliwem jest rzecz prosta w razie uzyskania przez Gminę pożyczki inwestycyjnej.

Poza zakładową opieką społeczną Gmina wykonuje również i t. zw. opiekę wolną.

Opieka wolna czyli opieka pozazakładowa polega na tem, że osoby, które trwale lub chwilowo własnemi środkami materjalnemi lub własną pracą nie mogą zaspokoić niezbędnych swoich potrzeb życiowych, otrzymują te niezbędne potrzeby życiowe z funduszów publicznych w swem mieszkaniu (poza zakładem).

Ustawa o opiece społecznej w Art. 3 wymienia jako środki zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych dostarczenie:

a) koniecznych środków żywności, bielizny, odzieży i obuwia,

b) pomocy w nabyciu niezbędnych narzędzi pracy zawodowej, pomocy w dziedzinie hygjeniczno-sanitarnej,

c) pomocy w przywróceniu utraconej lub podniesieniu zmniejszonej zdolności do pracy.

Nadto do opieki wolnej należy według ustawy sprawienie pogrzebu.

Z wymienionych powyżej środków zaspakajania niezbędnych potrzeb życiowych ubogim, wykonuje Gmina w dostatecznej mierze pomoc w dziedzinie hygjeniczno-lekarskiej i pomoc w sprawieniu pogrzebu.

Według instrukcji dla miejskich lekarzy okręgowych są oni obowiązani udzielać ubogim bezpłatnie pomocy lekarskiej, lekarstw zaś dostarcza ubogim Gmina na podstawie recept przepisanych przez miejskich lekarzy okręgowych lub innych lekarzy, płaci koszty leczenia ubogich, o ile te recepty odpowiadają tzw. farmakopeji ubogich.

[1]) Przyjmuje się koszty utrzymania osoby na 3 zł. dziennie i 365 dni.

Tak samo dostarcza Gmina ubogim na podstawie recept potrzebnych okularów, opatrunków i przyrządów chirurgicznych.

Zawarty przez Gminę układ z jednym z zakładów pogrzebowych załatwia sprawę grzebania zmarłych, nie mających żadnej rodziny; rodzinom zmarłych, które nie mają środków na pogrzebanie, dostarcza Gmina trumien oraz uwalnia od pokładnego i od opłaty za kopanie grobów.

Zamiast dostarczenia koniecznych środków żywności, bielizny, odzieży i obuwia udziela Gmina ubogim wsparcia od 8—50 zł. miesięcznie.

Jest to bardzo skrócona, zryczałtowana i niedostateczna forma pomocy dla ubogich, praktykowana jednak z powodu ograniczonego budżetu miejskiej Opieki Społecznej i szczupłego personalu, który w razie indywidualizowania potrzeb ubogich i zaspakajania ich w kilku formach musiałby być znacznie powiększony.

O ile trudności w niemożności powiększenia personalu mogłyby być usunięte przez powołanie (jak to projektuje Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej) czynnika obywatelskiego we formie tzw. opiekunów ubogich lub opiekunów społecznych, którzy byliby bezpłatnymi organami wykonawczymi i pomocniczymi dla Gminy w zakresie opieki społecznej, to trudności w rozbudowie budżetu miejskiej opieki społecznej nie tak łatwo dadzą się usunąć.

W każdym razie należałoby dążyć do tego, by wsparcie udzielane ubogiemu nie było jałmużną, lecz zapewniało mu minimum egzystencji.

Obojętnem jest czy stanie się to we formie wprowadzenia stałej skali (taryfy) wsparć, odpowiadającej np. 30—50 procent zarobku robotnika nieukwalifikowanego czy też w ten sposób, że organom powołanym do wykonywania wolnej opieki społecznej będzie przysługiwało prawo zupełnie swobodnej oceny i dyspozycji przy udzielaniu wsparcia.

Wprowadzenie projektowanej skali (taryfy) wsparć pociągnęłoby roczny wydatek budżetowy w kwocie conajmniej 240.000 złotych tj. o 300 procent większy od obecnego.

W zakresie dostarczania ubogim pomocy w nabyciu niezbędnych narzędzi pracy zawodowej i pomocy w przywróceniu utraconej lub podniesieniu zmniejszonej zdolności do pracy Gmina pomocy takiej może dostarczyć tylko w małej ilości wypadków z powodu szczupłego budżetu miejskiej Opieki Społecznej.

W czasach przedwojennych spełniały te zadania, pozostające w zarządzie Gminy fundacje pożyczkowe i zapomogowe, jak fundacja Banku Hipotecznego na zapomogi dla rękodzielników, którym zapomoga jest potrzebną do urządzenia nowej pracowni, do rozszerzenia swego rękodzielnictwa, albo do polepszenia stosunków spowodowanych przez nadzwyczajne nieszczęśliwe wypadki, fundacja Ludwika Helcla de Sternstein i fundacja dr. Józefa Dietla na zapomogi dla podupadłych rękodzielników, fundacja Arcyks. Rudolfa i fundacja dra. Warszauera na pożyczki dla podupadłych rękodzielników.

Fundacje te, zubożałe przez waloryzacje do 10% lub 20% swego kapitału fundacyjnego, nie mogą spełniać zadań, które do czasu wojny spełniały. Zniechęcona tem ofiarność publiczna nie prędko odżyje.

Pozostaje tylko jako jedyne wyjście dla ożywienia tej akcji wstawianie z roku na rok do budżetu w dziale wydatków zwyczajnych miejskiej Opieki Społecznej conajmniej 50.000 zł.

Nie byłby to wydatek na marne, gdyż łatwiej i mniej kosztownem jest udzielić częściowej i chwilowej pomocy tym, którzy mają jeszcze jakieś środki, a tylko potrzebują pomocy w pewnym kierunku, aby znów stanąć na nogach i nie być ciężarem społecznym, aniżeli tym, którzy są już straceni i których wszystkie potrzeby życiowe choćby w minimalnej ilości musi się zaspakajać.

INŻ. ANDRZEJ KŁECZEK.

DZIAŁALNOŚĆ ZARZĄDU M. W DZIEDZINIE ROZBUDOWY GMIN PRZYŁĄCZONYCH W LATACH 1910—1926 R.

Nim przejdę do szczegółowego omówienia działalności Zarządu miasta w dziedzinie rozbudowy gmin przyłączonych w latach 1910—1926 odnośnie do agend Budownictwa miejskiego oddział B, nie od rzeczy będzie wspomnieć przynajmniej w ogólnych zarysach o pracach przygotowawczych Rady miejskiej nad rozszerzeniem miasta na gminy sąsiednie. Prace te sięgają daleko wstecz poza rok 1910, bo ostatnich lat przeszłego wieku.

Podstawy projektu Wodociągu krakowskiego z lat 1897—1898 obejmują już nowe terytorja wraz z Podgórzem przy uwzględnieniu wzrostu ludności W. Krakowa do roku 1930—1940. Charakter prac Rady miejskiej, począwszy od roku 1900, zdradza już na każdem miejscu wyraźną myśl o rozszerzeniu miasta na gminy sąsiednie. Były zaborczy rząd bierze udział w tej akcji przygotowawczej przez swoje zamierzone inwestycje jużto kulturalno-zdrowotne, jak przełożenie ujścia Rudawy, ochrony miasta od powodzi, budowy głównych kanałów zbiorczych, budowy wielu zakładów publicznych, jużto budowle przedsiębiorcze, jak: rozszerzenie dworca towarowego, zestawczego i osobowego, uspławnienie Wisły i budowy nowych mostów na Wiśle i Rudawie.

W tych wszystkich zamierzonych inwestycjach b. rządu zaborczego Rada miejska bierze bezpośredni udział, stwarza dla tych spraw osobne biura, projektuje, czyni wysiłki finansowe, zastępuje interesy gmin przyłączyć się mających, inwestycje te bowiem padają na sąsiednie terytorja i przygotowują podstawy ich rozwoju, łącząc je organicznie ze starem miastem.

W pracach przygotowawczych samej Gminy przebija się zrozumienie sprawy rozszerzenia miasta, jako rozszerzenia na terytorja sąsiednie gospodarstwa miejskiego i zamiany przyłączyć się mających terenów na grunta budowlane.

Wobec ówczesnego stanu sanitarnego gmin sąsiednich prace te musiały się przedewszystkiem rozpocząć od podstaw a więc od zdjęcia istniejącego stanu i to tak sytuacyjnego, jakoteż pionowego. Zdjęcie sytuacyjne dokonywa b. c. k. Ministerjum Skarbu, pionowe sama Gmina.

Z dyskusji, przeprowadzonej przez Komisje Rady miejskiej w latach 1906—1908 nad najogólniejszym projektem rozszerzenia miasta, wyłaniają się przyszłe zada-

nia Gminy, jak: 1) sprawa zniesienia rejonów fortecznych wschodnich; 2) sprawa uporządkowania gruntów po nouyau zachodniem; 3) sprawa zabezpieczenia miastu nowych potrzebnych obszarów; 4) sprawa koniecznego zniesienia kolei circumwalacyjnej; 5) sprawa położenia i ustalenia nowych mostów na Wiśle, mających połączyć gminy położone po obu brzegach Wisły; 6) przeniesienia przeznaczenia pewnych placów na nowe terytorja; 7) sprawa dojazdów do przyszłych stacyj, tak osobowej, jak i towarowej, w nowych ich położeniach; 8) sprawa usunięcia Młynówki Królewskiej ze starego miasta i regulacja tego potoku na nowych terytorjach; 9) sprawa miejskich dworców roboczych i miejskich składów węgla; 10) sprawa rozszerzenia parku Jordana, nowych boisk sportowych i sokolich; 11) sprawa zmiany dotychczasowej ustawy budowlanej i jej nowelizacja.

Równolegle z najogólniejszym rysunkowym projektem rozszerzenia miasta Zarząd miasta przygotowuje podstawy dla projektu kanalizacji przyłączyć się mających terytorjów. Szczegóły tych prac przygotowawczych są dokładnie opisane w »Sprawozdaniu z działalności Komisji Rady miejskiej dla gruntów pofortyfikacyjnych za czas od 22 czerwca 1907 do 30 maja 1911« i tutaj ich powtarzać nie będę, jedynie zaznaczam, że projekt odwodnienia W. Krakowa związał się technicznie z projektem prac asunizacyjnych b. rządu zaborczego, tj. z przełożeniem koryta Rudawy, kanalizacją Wisły, ochroną miasta Krakowa od powodzi, budową kanału spławnego na przestrzeni Skotniki—Kraków na terytorjum W. Krakowa i regulacją Wilgi.

Wyż przytoczone prace przygotowawcze tak b. zaborczego rządu centralnego jakoteż Gminy m. Krakowa nie ograniczały się do samych zamierzeń i projektów, ale już od roku 1907 stawały się realnym czynem, mimo, że ustawę inkorporacyjną Sejm krajowy dopiero uchwala w trzy lata później.

I. Regulacja miasta.

Praca nad planem regulacyjnym Wielk. Krakowa w szczególności projektem rozbudowy miasta na terytorjach gmin przyłączonych, rozpoczęła się jeszcze w r. 1907. Utworzona wówczas z łona Rady miejskiej Komisja gruntów pofortecznych, której oddaną została sprawa zużytkowania dla celów gospodarki miejskiej zakupionych w roku 1907 gruntów zachodniego nouyau uznając, że regulacji tych gruntów nie można zadecydować bez równoczesnego zdania sobie sprawy z rozbudowy miasta na terytorjach gmin przyłączyć się mających, poleciła Budownictwu miejskiemu przeprowadzenie robót przygotowawczych potrzebnych do sporządzenia planu regulacyjnego Wielkiego Krakowa, łącznie z projektem skanalizowania przyłączyć się mających obszarów.

Prace przygotowawcze polegały na założeniu znaków ścisłej niwelacji, wykonaniu zdjęć tachymetrycznych na nowoprzyłączonych obszarach, zdjęć niwelacyjnych sieci ulic, sieci kanałowej i piwnic w całem mieście i wykonaniu próbnych wierceń na całym obszarze W. Krakowa, wreszcie na zniesieniu istniejących fortów i zrównaniu terenu zakupionych gruntów pofortecznych.

Równolegle z tem poczyniono starania o zniesienie wału koleji okrężnej odcinającego grunty poforteczne i zachodnie gminy od starego miasta.

Poza tem Komisja gruntów pofortecznych opracowała plany podstawowe i program do konkursu na projekt rozszerzenia miasta na terytorja gmin przyłączonych. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło dnia 11-go kwietnia 1910 roku.

Na podstawie ogólnego projektu rozbudowy zachodniej części miasta i prac konkursowych opracowano szczegółowe plany regulacji i parcelacji gruntów pofortecznych u wylotu ulicy Zwierzynieckiej i ul. Długiej, zatwierdzone przez Radę miasta w r. 1911.

Zapoczątkowaną w ten sposób przez Komisję gruntów pofortecznych pracę nad planem regulacji miasta, przejęło w dalszym ciągu utworzone w roku 1910 Biuro regulacji miasta jako jeden z oddziałów Budownictwa m. oddz. B. Podstawę prawną w czynności Biura stanowi nowela do § 16 ust. bud. krak. z dnia 28 marca 1910 normująca sposób, w jaki właściciele gruntów w obszarach przyłączonych mają brać udział w rozbudowie miasta.

Jako ogólne dyrektywy do opracowania szczegółowych projektów regulacyjnych sporządza Biuro plany generalne dla poszczególnych dzielnic. W latach od 1910—1914 roku wykonano generalne plany regulacyjne dzielnicy: Półwsie Zwierzynieckie, Czarnej i Nowej Wsi, Łobzowa, południowej części Krowodrzy, po stację zestawczą, wschodniej części Dębnik i Ludwinowa, Dąbie na południe od Białuchy, części Warszawskiego t. zw. Celarowskie i zachodniej części Dębnik.

W latach powojennych opracowano dalsze alternatywy planów generalnych zachodniej części Dębnik, Czarnej Wsi, Grzegórzek łącznie z regulacją wschodniego nouyau wojskowego i przyległych obszarów Olszy, części Zakrzówka, Ludwinowa i Podgórza w otoczeniu przyszłego kanału Żeglugi, wreszcie części Dąbia na zachód od Białuchy.

Przy opracowaniu powyższych projektów uwzględnić należało zaznaczający się już dzisiaj wyraźnie charakter poszczególnych dzielnic i tak: obszary przytykające do dworca towarowego i stacji zestawczej na Krowodrzy nabierają charakteru przemysłowego i handlowego, podobną tendencję wykazują wschodnie połacie miasta na południe od ul. Mogilskiej oraz wschodnia część Podgórza na wschód od linji kolejowej (Zabłocie) i przeważną część Płaszowa stanowiącą bezpośrednie otoczenie przyszłego portu. Wyłącznie mieszkaniowy charakter mają dzielnice zachodnie jak: Zwierzyniec, Czarna i Nowa Wieś, Łobzów poza tem Warszawskie, północna część dzielnicy Piaski, między Białuchą i ulicą Mogilską. Na obszary mieszkaniowe nadawało się nadto wzgórze Krzemionki obok parku Bednarskiego w Podgórzu, stoki otaczające Kopiec Krakusa, środkową i zachodnią część Dębnik przytykającą do przyszłego parku na skałach Twardowskiego, niezabudowane dotąd zachodnie części Zwierzyńca, Czarnej Wsi i Łobzowa, wreszcie północne obszary Krowodrzy przytykające do Prądnika Białego.

Z natury rzeczy wynika, że ogólne plany regulacyjne przy szczegółowem opracowaniu i przygotowaniu do zatwierdzenia przez Radę miejską ulegać muszą znacznym nieraz zmianom w miarę zmieniających się zamierzeń gminy lub stron interesowanych, Definitywnie jednak ustalono i zatwierdzono w okresie sprawozdawczym z główniejszych zagadnień regulacji miasta oprócz regulacji części gruntów pofortecznych u wylotu

ulic Długiej i Zwierzynieckiej, regulację gruntów pofortecznych przy parku Krakowskim i przed parkiem Jordana, w przeważnej części Półwsia Zwierzynieckiego, Czarnej Wsi z rozszerzeniem parku Jordana i placem powyścigowym, regulacje gruntów p. Krzyżanowskiej na Krowodrzy, rozszerzenie cmentarza rakowickiego, regulację t. zw. Celarowskiego. Pozatem przeprowadzono regulację wschodniego nouyau z osiedlem oficerskiem, regulację terytorjów Piaski i Olszy własność Potockiej, Sierakowskiej i Raczyńskiej po Białuchę, regulację gruntów osiedla urzędniczego w Piaskach, regulację dzielnicy Dąbie na zachód od Białuchy, z kolonją robotniczą dla Gazowni miejskiej, regulację błoń grzegórzeckich z otoczeniem przyszłego kościoła parafjalnego. W tymże czasie opracowano i wykonano również regulację gruntów OO. Augustjanów i kolejowych przy ulicy Grzegórzeckiej, regulację Zabłocia, parcelację gruntów Grünberga, Kopsa i Lippermana w Płaszowie, parcelację gruntów miejskich przy Al. Pod Kopcem i otoczenia Kopca Krakusa łącznie z rozszerzeniem cmentarza podgórskiego, regulację gruntów m. i gruntów Dobrowolskiego w Podgórzu, projekt ulic dojazdowych do stacji Bonarka, wreszcie regulację ulicy na gruntach dawnej koleji okrężnej i ulicy Szwedzkiej z otoczeniem przyszłego kościoła w Dębnikach i radjo-stacji, parcelację gruntów Biesiadeckiego w Łobzowie oraz parcelację spółki »Esge« w Nowej Wsi.

Poza właściwemi pracami regulacyjnemi wykonano szereg projektów wydzielenia części gruntów miejskich w dzielnicach przyłączonych dla celów publicznych, jak n. p. pod budowę gmachów dla rozlicznych instytucyj państwowych, autonomicznych i prywatnych pod budowę tanich domów mieszkalnych, boisk sportowych itp.

Północno-wschodnie terytorja czekają na:

1) zdjęcia w skali 1:1000, założenie nowej hipoteki i komisarza gruntowego;
2) ustalenie zamierzeń Minist. koleji w sprawie rozbudowy dworca krakowskiego;
3) ustalenie zamierzeń generalnej Dyrekcji Dróg wodnych w sprawie sytuacji przyszłego portu i jego stosunku do przyszłej stacji towarowej w Krowodrzy i stacji towarowej w Płaszowie.

Decydującą przytem wszystkiem sprawą w dalszych pracach nad planem regulacyjnym jest ustawa komasacyjno-regulacyjna przedłożona przed 3-ma laty przez Gminę miasta Krakowa Minist. Robót Publ. do zatwierdzenia.

Ministerstwo związało sprawę tę z państwową ustawą budowlaną i dotychczas wstrzymuje się z jej zatwierdzeniem.

II. Pomiary.

Powierzchnia miasta Krakowa w Dz. I — VIII wynosząca przed rokiem 1910 około 523 ha = 5·3 km² zwiększyła się po przyłączeniu gmin podmiejskich stanowiących obecnie Dz. IX — XXII prawie dziesięciokrotnie, wynosi bowiem obecnie 48·54 km². Odpowiednio też wzrósł majątek gminy miasta Krakowa w gruntach i obszar t. zw. dobra publicznego. Powierzchnia gruntów gminnych w obrębie starego Krakowa (w dzielnicy I — VIII wynosiła 31 ha 54 ar, zaś dobro publiczne zostające pod zarządem gminy miasta Krakowa obejmowało 128 ha 88 ar 38 m². Przyłączenie gmin podmiejskich (dzielnicy IX — XXII) powiększyło obszar użytkowych gruntów miejskich do 720 ha 17 ar o 8 m²; zaś dobra publicznego do 357 ha 68 ar 41 m². Wreszcie poza granicami miasta gmina miasta Krakowa posiada 394 ha o 8 ar 85 m², czyli łączna powierzchnia majątku i dobra gminnego w gruntach wynosi 1114 ha 25 ar 93 m. Z cyfr powyższych widocznem jest, że powierzchnia gruntów gminnych wskutek przyłączenia gmin sąsiednich wzrosła dwudziestokrotnie.

Powiększenie obszaru, spowodowało konieczność uporządkowania granic własności tak majątku gminnego, jakoteż dobra publicznego zostającego pod zarządem gminy. Przy przejęciu własności gruntowej od gmin przyłączonych okazały się niedokładności między stanem faktycznym na gruncie, a stanem hipotecznym i katastralnym, różnice te skonstatowały niejednokrotnie komisje, które z ramienia gminy miasta Krakowa przejmowały ten majątek od reprezentantów przyłączonych gmin.

Uporządkowanie stosunków gruntowych jak również zwiększenie agend mierniczych na tak rozległym terenie miasta, spowodowało potrzebę zorganizowania odpowiedniego biura, któreby wszystkim czynnościom złączonym z polityką gruntową miasta, z problemem rozbudowy, oraz wszystkich prac przedwstępnych dla przyszłych zamierzeń gospodarczych podołało.

Ostatnie zdjęcie miasta Krakowa przeprowadzone było przy ogólnym pomiarze Galicji od 1846 r. i w latach następnych w skali 1:1440. Z biegiem czasu zdjęcie to stało się nierzeczywistem. Zarząd miasta przystąpił też w roku 1900 do nowych zdjęć, zawierając układ z Ministerstwem Skarbu w Wiedniu, na mocy którego prace pomiarowe wykonywali geometrzy przydzieleni z państwowego Instytutu trjangulacyjno-pomiarowego. W ten sposób wykonano zdjęcia dzielnic I — VIII w skali 1:1000 wraz z reambulacją i założeniem ksiąg gruntowych a to w czasie aż do r. 1910. Z chwilą zapoczątkowania pertraktacji z gminami sąsiedniemi o wcielenie ich do gminy miasta Krakowa — ówczesny Zarząd miasta wdrożył również pertraktacje z b. austr. Ministerstwem Skarbu o nowy pomiar gmin podmiejskich. Niezależnie od tych pertraktacyj gmina miasta Podgórza w 1908 r. uzyskała zezwolenie b. Ministerstwa Skarbu w Wiedniu na nowy pomiar miasta Podgórza. Nowe pomiary dzielnic XIV, XV, XVI i XVIII zostały wykonane i hipotecznie uporządkowane jeszcze przed wybuchem wojny. Pomiary rozpoczęte w dzielnicy XII, XIII częściowo XVII i XIX, XX oraz X, IX i XI zostały wskutek wybuchu wojny światowej przerwane. Stan ten trwał lat 10. Dopiero w roku 1925 zawarła Gmina miasta Krakowa układ z Ministerstwem Robót Publicznych oraz z Ministerstw. Skarbu, na mocy którego kontynuuje się obecnie prace nowego pomiaru miasta Krakowa i wykonuje się plany w skali 1:1000. Obecnie wykonano już zdjęcie dzielnicy XVII i przeprowadzono reambulację dzielnicy XII, XIII; w najbliższym czasie biuro przystąpi do zdjęć Dz. IX, X i XI.

Biuro nowych pomiarów miasta jest obsadzone siłami inżynierskiemi Ministerstwa Robót Publicznych, Ministerstwa Skarbu i Biura geom. m., zaś pesonal pomocniczy płatny jest wyłącznie z funduszów Gminy miasta Krakowa. Koszt nowych pomiarów przekracza kwotę 50.000 zł rocznie, którą to kwotę przez szereg

lat następnych musi się wstawiać do budżetu aż do definitywnego ukończenia zdjęć.

Równolegle z pracami pomiarowemi urzędował przed wojną Komisarz gruntowy (sędzia delegowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości), który regulował stan prawny posiadłości poszczególnych właścicieli, załatwiając wszelkie spory graniczne, obciążenia hipoteczne itp. i zakładając nowe księgi gruntowe. Prace te również z powodu wypadków wojennych zostały przerwane, a obecne usiłowania Zarządu miasta idą w kierunku wznowienia tych prac. Prace te muszą być najspieszniej rozpoczęte — w przeciwnym wypadku Gmina będzie narażona na koszta powtarzania prac już dokonanych — jak to miało miejsce w dzielnicy XII i XIII, w których wskutek nagromadzenia się zmian już po zdjęciu nowem przez okres wojenny aż do roku 1926 — musiało się zarządzić uzupełnienie zdjęcia w r. 1926. Ten uzupełniony operat jest obecnie gotowy dla urzędowania Komisarza ksiąg gruntowych.

W związku z pracami nowych pomiarów miasta i założeniem nowych ksiąg gruntowych koniecznem jest przeprowadzenie i uregulowanie stanu posiadania przez ustalenie granic za pomocą kamieni granicznych, szczególnie w dzielnicach przyłączonych, w których granice gruntów miasta i dróg były w stanie opłakanym.

Do 1914 r. odgraniczono około 400 morgów powierzchni o długości granic około 34 km. Prace te przerwane przez wojnę aż do 1924 r., zostały przed 3 laty wznowione i są kontynuowane w dalszym ciągu.

W 1917 r. otrzymała gmina miasta Krakowa fundację Lasu Wolskiego wraz z Panieńskiemi Skałami w obszarze około 550 morgów, do którego pomiaru powierzchni przystąpiła gmina natychmiast, zaś obecnie należy przystąpić do odgraniczenia tego obszaru — i ustalenia granic zewnętrznych kamieniami granicznemi, którą to prace Biuro pomiarowe od jesieni 1926 r. wykonuje.

Ogólny brak środków żywności w 1917 r. wywołany wojną skłonił Gminę miasta Krakowa do oddania ludności gruntów leżących odłogiem lub niewyzyskanych należycie, a to w formie ogródków na uprawę. W tym celu na polecenie Zarządu miasta Biuro pomiarowe rozdzieliło 20 morgów gruntów miejskich na drobne ogródki, wydzierżawiając poszczególnym obywatelom parcele o przeciętnej powierzchni 200 s^2 do 1 morga.

W 1918 r. przystąpiono do dalszej parcelacji błoń miejskich, starego Wiśliska, gruntów pofortecznych, błoń w dzielnicy XII, gruntów w dzielnicach XI, XX, XXII, o łącznej powierzchni około 125 morgów na ten sam cel.

III. Kanały.

W okresie od roku 1910 do 1926 wykonano w dzielnicach przyłączonych ogółem 23.635 mb. kanałów o różnych przekrojach, kosztem licząc średnio 1 mb. po 60 zł w łącznej kwocie 1,418.100 zł.

Zważywszy, że gminy podmiejskie przed przyłączeniem ich do Krakowa prawie że zupełnie skanalizowane nie były, cyfry powyższe stanowią dowód bardzo poważnego wysiłku gminy w dziedzinie odwodnienia dzielnic przyłączonych, mimo, że w stosunku do prac wykonać się mających stanowią one zaledwie drobną część zadań czekających gminę na tem polu administracji miejskiej.

Z wykazanej powyżej ilości przypada:

a) na dzielnicę XI Dębniki, 2483 mb. kanałów wykonanych w latach 1912 (1013 mb), 1918 (126 mb), 1919 (348 mb), 1920 (175 mb), 1925 (651 mb) oraz w roku 1926 (170 mb) a obejmujących ulice: Sandomierską, Pułaskiego, Barską, Zduńską, Powroźniczą, Konopnickiej, Polną, Konfederacką, Różaną, Kilińskiego, Dębową, Skwerową i Rynek Dębnicki.

b) na dzielnicę XII Półwsie-Zwierzynieckie 1698 mb. kanałów wykonanych w latach 1912 (1305 mb), 1913 (282 mb), 1919 (48 mb), a w roku 1924 (63 mb) obejmujących ulice: Włóczków, Kraszewskiego, Syrokomli, Krasińskiego, Senatorską, Słoneczną, Na Stawach, oraz ulicę Tatarską.

c) na dzielnicę XIII Zwierzyniec 170 mb. wykonanych kanałów w roku 1926 w ul. św. Jadwigi i pierwszej przecznicy.

d) na dzielnicę XIV Czarna Wieś 1882 mb. kanałów wykonanych w latach 1913 (177 mb), 1914 (885 mb), 1915 (100 mb), 1916 (520 mb) oraz 1926 (200 mb) a obejmujących ulice: Mickiewicza, Królewską, Szopena i Miechowską.

e) na dzielnicę XV (Nowa Wieś) 4315 mb. kanałów wykonanych w latach 1917 (64 mb), 1918 (312 mb), 1920 (449 mb), 1921 (922 mb), 1922 (1268 mb), 1923 (520 mb), 1925 (630 mb) i 1926 (250 mb) obejmujących ulice: Józefitów, Wybickiego, Aleje Krasińskiego, Słowackiego, ulicę Kujawską, Sienkiewicza, Grottgera, Nowowiejską, Chocimską, Misjonarską.

f) na dzielnicę XVII Krowodrza 6748 mb. kanałów wykonanych w latach 1912 (1327 mb), 1913 (2786 mb), 1914 (1410 mb), 1915 (673 mb), 1925 (552 mb) obejmujących ulice: Składową, Zbożową, Prądnicką, Aleję Słowackiego, ulice Mazowiecką, Lubelską, drogę do Zakładów Sanitarnych, ulice Łokietka, Świętokrzyską, Wrocławską, Kamienną, Cieszyńską, Friedleina oraz Oboźną.

Dzielnice XI, XII, XIV, XV i XVII należą do najsilniej inwestowanych w dziale kanalizacji a to ze względu na konieczność odwodnienia ich terytorjów stanowiących dawne rozlewisko Rudawy i Młynówki oraz dążność do szybkiego zabudowania.

g) na dzielnicę XVIII Warszawskie 903 mb kanałów, wykonanych w latach 1914 (453 mb), 1915 (453 mb), 1921 (100 mb) i 1922 (350 mb), obejmujących ulice Rakowicką i Warszawską;

h) na dzielnicę XIX Grzegórzki 505 mb kanałów, wykonanych w roku 1912 (180 mb) i 1913 (325 mb) w ulicach: Prochowej, Wincentego Pola, Chodkiewicza i Grzegórzeckiej;

i) na dzielnicę XXII Podgórze 4.229 mb kanałów, wykonanych w ulicach: Wiślickiej, Hetmańskiej, Wąskiej, Zabłocie, Fabrycznej, Zamojskiego, Krzemionki, Kącik, Dębowskiego, św. Kingi, Rękawka, Podskale, Zamkniętej, Aleji pod Kopcem, w ulicy Celnej, na Placu Serkowskiego, w ulicach Tarnowskiego, Wałowej, Lipowej, Robotniczej, Kątowej, wreszcie wzdłuż wału kolei państwowej.

Najkonieczniejsze roboty w najbliższej przyszłości w dziedzinie odwodnienia dzielnic przyłączonych obejmują:

1) w dzielnicy IX Ludwinów skanalizowanie ulic: Ludwinowskiej, Barskiej, Tureckiej, Czackiego, Walgie-

rza, Retmańskiej i Szwedzkiej około 2000 mb kanałów kosztem 120.000 zł.,

2) w dzielnicy X Zakrzówek budowę kanałów w ulicach Szwedzkiej, Kapelanka, Ceglarskiej, Zielnej i Bocznej długości około 3000 mb kosztem 180.000 zł.,

3) w dzielnicy XI Dębniki wykonanie kanalizacji w ulicach Szwedzkiej, Zagrody, Wasilewskiego, Zielnej, Zamkowej, oraz Polnej łącznej długości około 1900 mb kosztem 114.000 zł.,

4) w dzielnicy XII Półwsie Zwierzynieckie skanalizowanie przedłużenia ulicy Wolskiej oraz ulicy Kasztelańskiej 2300 mb kosztem 138.000 zł.,

5) w dzielnicy XIII Zwierzyniec skanalizowanie ulicy Królowej Jadwigi długości 1800 mb kosztem około 90.000 zł.,

6) w dzielnicy XIV Czarna Wieś budowę kanałów w ulicach Kawiory, Szopena, Czarnowiejskiej, odwodnienie gruntów Rady zjazdów przemysłowo-górniczych oraz w przedłużeniu ulicy Urzędniczej — łącznej długości 2000 mb kosztem 120.000 zł.,

7) w dzielnicy XV Nowa Wieś skanalizowanie ulicy Misjonarskiej, Dra Lea, Miechowskiej, Chocimskiej, Nowowiejskiej, Racławickiej, Kazimierza Wielkiego,

8) w dzielnicy XVI Łobzów skanalizowanie ulic Kazimierza Wielkiego i Bartosza Głowackiego,

9) w dzielnicy XVII Krowodrza wykonanie robót kanalizacyjnych w ulicach Mazowieckiej i Wrocławskiej. Odwodnienie ulic pod punktem 7), 8), 9) obejmuje budowa kolektorów zachodnich, których budowa tego roku już się rozpoczęła kosztem około 600.000 zł. W kosztach tych bierze udział Rząd centralny w wysokości 25% ze względu na mające się odwodnić koszary i zakłady wojskowe położone w Łobzowie i Krowodrzy,

10) w dzielnicy XVIII Warszawskie budowę kanałów w ulicach: Żytniej, Sadowej, Czerwonej, Celarowskiej kosztem około 30.000 zł.,

11) dla odwodnienia dzielnic wschodnich t. j. dzielnicy Grzegórzki-Piaski i dzielnicy Dąbie — po lewym brzegu Wisły opracowuje biuro kanalizacyjne projekt kolektorów wschodnich wraz z prawobrzeżnym kolektorem nad Białuchą. Prace te o kardynalnem znaczeniu nie są jeszcze ukończone, wymagają bowiem głębszych studjów jako podstawy przyszłego odwodnienia terytorjów wyżej wspomnianych,

12) w dzielnicy XXII Podgórze budowę kanałów na gruntach Dobrowolskiego w ulicach Rękawka, Głęboka, Skrzyneckiego (w toku roboty), Wielickiej, Bonarka (w robocie) oraz w ul. Płaszowskiej razem 4000 mb kosztem 240.000 zł.

W jak szybkim tempie w stosunku do starego miasta postępuje budowa kanałów w dzielnicach przyłączonych, dość przytoczyć, że w ciągu ostatnich dwóch lat, tj. w roku 1925 i 1926, wykonano w starem mieście, tj. w dzielnicach I—VIII łącznie, zaledwie 688 mb kanałów kosztem 41.280 zł a do wykonania, względnie przebudowy w najbliższych latach, pozostaje w starem mieście jeszcze 6.870 mb kosztem około 400.000 zł.

Z tej ostatniej pozycji przypada:

na dzielnicę	I	600 mb
„	II	— „
„	III	600 „
„	IV	2.420 „
„	V	950 „
na dzielnicę	VI	500 mb
„	VII	800 „
„	VIII	1.000 „

Włączając w sprawę odwodnienia miasta budowę kolektorów nadwiślańskich, około przełożonej Rudawy i wzdłuż kanału spławnego, dokonaną dla asanizacji miasta przez b. rząd zaborczy wskutek podjętych przez niego robót inwestycyjnych dla skanalizowania Wisły, budowy murów i wałów ochronnych, przełożenia koryta Rudawy i budowy kanału spławnego wraz z przełożeniem koryta Wilgi — rozszerzona sieć kanalizacji miejskiej w perjodzie lat 1907—1927 dotknęła swemi gałęziami od zachodu; wzgórza Krzemionek w ulicy Tynieckiej w dzielnicy XI Dębniki, wzgórza Salwator w ulicy św. Bronisławy w dzielnicy XIII Zwierzyniec, granic Woli Justowskiej przy prawobrzeżnym wale cofkowym przełożonej Rudawy w dzielnicy XIII Zwierzyniec, miejskiej Szkoły powszechnej w Łobzowie położonej za Szkołą podchorążych przy ulicy Kazimierza Wielkiego i ulicy Głowackiego, od północy: podjazdu kolejowego w przedłużeniu ulicy Głowackiego w Łobzowie — podjazdu kolejowego w przedłużeniu ulicy Wrocławskiej, podjazdu kolejowego w ulicy Łokietka, Zakładów sanitarnych w ulicy Prądnickiej w dzielnicy XVII Krowodrza, rogatki miejskiej w Aleji Królewskiej (dawna ulica Warszawska), poza cmentarzem, od południa: Aleji Skrzyneckiego wraz z poprzeczką idącą na zachód ku Wildze, ulicy Bonarka, Aleji pod Kopcem do skrzyżowania się z ulicą Wapienną i podjazdu koleji Płaszów-Sucha w ulicy Wielickiej — w dzielnicy XXII Podgórze, od wschodu: dotknęła się przecięcia ulicy Lipowej i ulicy na Dołach w dzielnicy XXII Podgórze, a ujściami obubrzeżnych kolektorów, do Wisły wysunęła się w głąb dzielnic wschodnich i wyprowadziła wody brudne poza km 81 Wisły daleko poza zabudowane miasto.

IV. Drogi i chodniki.

Utrzymanie i budowa dróg w dzielnicach przyłączonych kosztowały Gminę miasta Krakowa, waloryzując wydatki w czasie inflacji wedle każdoczesnego kursu dolara pomnożonego przez 9, w okresie sprawozdawczym:

w dzielnicy	IX	kwotę	zł	150.922·15
„	X	„	„	19.314·28
„	XI	„	„	108.948·35
„	XII	„	„	853.338·18
„	XIII	„	„	14.741·81
„	XIV	„	„	45.241·13
„	XV	„	„	62.036·01
„	XVI	„	„	142.100·13
„	XVII	„	„	498.609·28
„	XVIII	„	„	255.679·21
„	XIX	„	„	108.405·63
„	XX	„	„	57.353·24
„	XXI	„	„	25.442·76
„	XXII	„	„	414.418·19
	łącznie zatem	kwotę	zł	2,756.550·35

W szczególności z omawianych robót wykonano:

1) w dzielnicy Ludwinów w latach 1911 i 1912 rekonstrukcję szos kosztem 9.133 kor., w latach 1920 do 1926 naprawę i budowę szos i chodników w ulicy Wilga, Barskiej i Tureckiej kosztem 141.789·15 zł.

2) w dzielnicy Zakrzówek w roku 1912 budowę ul. Twardowskiego kosztem 6.555 kor., w latach 1924 do 1925 rekonstrukcję szosy przy tejże ulicy kosztem 6.901 zł w r. 1926 ul. Zielną kosztem 5.728·28 zł.

3) w dzielnicy Dębniki w latach 1911—1913 częściową budowę ul. Twardowskiego, Konopnickiej, Rynku, ul. Barskiej i Madalińskiego kosztem 14.470 kor. 25 hal. w latach 1924 do 1926 budowę szos i chodników w ul. Tynieckiej, Szwedzkiej, Skwerowej, Madalińskiego, Polnej i Barskiej kosztem 94.478·10 zł.

4) w dzielnicy Półwsie Zwierzynieckie w latach 1912 do 1925 budowę dróg i chodników w ulicach Senatorskiej, Słonecznej, Filareckiej, Lelewela, Kraszewskiego i Tadeusza Kościuszki oraz place targowe przy ul. Senatorskiej kosztem 344.602 kor. 45 hal., w latach 1917 do 1926 rekonstrukcję rampy w ul. Tadeusza Kościuszki kosztem 58.840 kor. 86 hal., w latach 1919, 1927 oraz chodnikiw ulicach Na Stawach oraz Syrokomli kosztem 312.047 kor. 10 hal., budowę chodników i rekonstrukcję jezdni w ulicach Syrokomli, Tadeusza Kościuszki, Kasztelańskiej i Słonecznej kosztem 137.727·77 zł.

5) w dzielnicy Zwierzyniec w latach 1912 i 1913 budowę szosy w ulicach Królowej Jadwigi, Ks. Józefa Poniatowskiego, Piastowskiej, ponadto chodników w ulicach Królowej Jadwigi i Ks. Józefa Poniatowskiego kosztem 5.516 kor. 24 hal., w latach 1924 do 1926 rekonstrukcję szos w ulicach Królowej Jadwigi, św. Bronisławy, Piastowskiej oraz rekonstrukcje dróg polnych kosztem 9.225·57 zł.

6) w dzielnicy Czarna Wieś w latach 1912 do 1916 budowę szosy w ul. Konarskiego, chodników w ul. Konarskiego i Czarnowiejskiej kosztem 19.512 kor. 14 hal., w roku 1921 rekonstrukcję chodnika w ul. Kawiory kosztem 3800 zł, w latach 1924 do 1926 naprawę szos w ul. Czarnowiejskiej i Miechowskiej budowę chodników kosztem 25.680·99 zł.

7) w dzielnicy Nowa Wieś w latach 1912 do 1916 budowę jezdni i chodników w ulicach Konarskiego, Urzędniczej, Kazimierza Wielkiego, Kujawskiej kosztem 19.568 kor. 19 hal., w latach 1924 do 1926 budowę nawierzchni i chodników w ulicach Pomorskiej, Kazimierza Wielkiego i Juljusza Lea kosztem 42.267·82.

8) w dzielnicy Łobzów w latach 1912 i 1913 naprawę szosy i budowę chodników w ul. Kazimierza Wielkiego i Głowackiego kosztem 3.359 kor. 59 hal., w latach 1919 i 1920 budowa chodnika koło szkoły Podchorążych 118.892 kor. 83 hal., w roku 1921 rekonstrukcje szosy w ulicach Bronowickiej i Gnieźnieńskiej kosztem 5.200 zł, w latach 1924 do 1926 rekonstrukcję szosy w ul. Bronowickiej kosztem 10.842·34 zł oraz budowę szosy w ul. Juljusza Lea kosztem 77.500·— zł.

9) w dzielnicy Krowodrza w latach 1912 do 1917 rekonstrukcja szos w ulicach Mazowieckiej, Łokietka i Krowodrzy Murowanej, budowę chodnika w ulicy Mazowieckiej kosztem 304.972 kor. 24 hal., w latach 1919 i 1920 remont szos w ul. Tońskiej, Wrocławskiej, Prądnickiej i Łokietka kosztem 85.117 kor. 21 hal., wreszcie w latach 1922 do 1926 budowę chodnika w ulicach Lubelskiej, Wrocławskiej, Śląskiej, remont szosy w ulicy Prądnickiej, naprawę dróg polnych kosztem 109.219·73 zł.

10) w dzielnicy Warszawskie w latach 1912 i 1913 chodniki w ul. Żmudzkiej kosztem 3.436 kor. 57 hal. i latach 1918 i 1919 chodniki w ulicach Wiśniowej i Warszawskiej kosztem 153.329 kor. 20 hal., wreszcie w latach 1924 do 1927 remont szos i budowę chodników w ulicach Warszawskiej i Morgensterna kosztem 98.913·43 zł.

11 w dzielnicy Grzegórzki-Piaski w latach 1912 1917 budowę nawierzchni szos i chodników w ulicach Żółkiewskiego, Grzegórzeckiej, Chodkiewicza i Wincentego Pola kosztem 47.325 kor. 57 hal., w roku 1920 konserwację szos kosztem 528 zł 10 gr, w latach 1924 do 1926 rekonstrukcję szos w ul. Grzegórzeckiej, Glinianej i Fabrycznej kosztem 60.551·96 zł.

12) w dzielnicy Dąbie ogólną rekonstrukcję dróg w roku 1911 kosztem 3.280 kor. 50 hal., w latach 1924 do 1926 ponowną rekonstrukcję wszystkich szos w szczególności zaś nawierzchni ulicy Mogilskiej kosztem 54.072·74 zł.

13) w dzielnicy Płaszów w roku 1912 budowę nawierzchni w ul. Płaszowskiej kosztem 7.950 kor., w latach 1924 do 1926 rekonstrukcję ulic Płaszowskiej, Przewóz, Gromadzkiej, Rybitwy i Kasztelańskiej łącznym kosztem 17.492·76 zł.

14) w dzielnicy Podgórze w roku 1915 i 1917 budowę ul. Salinarnej i Lwowskiej pod tramwaj kosztem 26.320 kor. 17 hal., w roku 1918 chodniki przy ulicy Tarnowskiego kosztem 358 kor. 18 hal., w latach 1919 i 1920 rekonstrukcję ul. Długosza i Placu Serkowskiego kosztem 110.374 kor. 21 hal., wreszcie w latach 1921 do 1926 włącznie rekonstrukcję jezdni oraz budowę chodników w ulicach Salinarnej, Kalwaryjskiej, Przemysłowej, Lwowskiej, Krzemionki, Wadowickiej, Krakusa, Józefińskiej, Targowej, Łagiewnickiej, Rękawki, Placu Serkowskiego, Plac Zgody, Długosza, Rynku Głównego kosztem łącznie 277.365·60 zł.

Jak z powyższego zestawienia wynika największych inwestycyj dokonano w Dz. IX, XI, XII, XVI i XVII, w dzielnicy XVIII oraz XXII.

Przechodząc te tylko agendy Budownictwa miejskiego oddział B., a dotyczące sprawy rozszerzenia miasta na gminy sąsiednie od roku 1910 do roku 1926, możemy śmiało stwierdzić, że Rada miejska i Zarząd miasta dobrze wiedziały o tem, że włączając gminy sąsiednie do obrębu miasta Krakowa nakładają na siebie ciężki obowiązek stworzenia na tych terytorjach nowych warsztatów pracy, nowej kultury, nowych sił i nowego zasobu majątku miejskiego. Mimo tej świadomości przy ostatecznych układach Rada miasta przyjmowała bez zastrzeżeń w zakres swoich zobowiązań wszelkie warunki stawiane piśmiennie przez dawne Zarządy gmin, bez względu na to, czy źródło ich było wobec dawnych stosunków gospodarczych w tychże gminach uzasadnione czy nie, była bowiem przekonana, że idea sama rozszerzenia miasta narzuci jej o wiele większe i cięższe zadania, które spełniając, zadość uczyni samoczynnie wszelkim pisanym warunkom.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 7946/27 Kraków, dnia 7 listopada 1927.
M. U. P.

Podatek towarowy.

OBWIESZCZENIE.

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 kwietnia 1927 Nr. 42 Dz. U. Rz. P. poz. 372 uwolniono od podatku towarowego materjały budowlane, o ile są przeznaczone na cele mieszkaniowo-budowlane.

W myśl tego rozporządzenia Gmina miasta Krakowa będzie pobierała podatek towarowy od wszelkich materjałów budowlanych, które są przeznaczone na budowę budynków, nie będących domami mieszkalnemi, jak fabryki, magazyny, sklepy etc., lub które nie mając jeszcze przeznaczenia, idą do składu. Nie będzie zaś pobierała podatku od materjałów, przeznaczonych na budowę domów mieszkalnych i tam wprost dostawianych, jeżeli sprowadzający przedłoży Urzędowi Poborowemu poświadczenie prowadzącego budowę, że dotyczący materjał przeznaczony jest na budowę domu mieszkalnego. Poświadczenie ma nadto zawierać oznaczenie materjału, jego ilość, imię i nazwisko właściciela budynku i ulicę, przy której się znajduje.

O tem zawiadamia się strony interesowane z nadmieniem, że rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie dnia 15 listopada 1927.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 29931/27 Kraków, dnia 8 listopada 1927.
VII.

Ograniczenie przejazdu przez część ulicy Kopernika.

ROZPORZĄDZENIE.

Na podstawie § 4 Przepisów o używaniu i ochronie ulic oraz o ruchu ulicznym w mieście Krakowie z dnia 14 czerwca 1927 roku L. B. P. 7069/27, wydaje Magistrat w porozumieniu z Dyrekcją Policji następujące rozporządzenie, dotyczące ograniczenia przejazdu przez część ulicy Kopernika:

§ 1. Zabrania się przejazdu wozami ciężarowymi, tak mechanicznymi jak i zaprzężonymi, przez odcinek ulicy Kopernika pomiędzy ul. Mogilską a ul. Blich.

Przez powyższy odcinek ulicy Kopernika wolno przejeżdżać tymi wozami tylko w przypadku, gdy wóz ma zajechać celem dowiezienia lub odwiezienia przedmiotów do jednego z domów, położonych przy powyższym odcinku.

§ 2. Przekraczający przepisy niniejszego rozporządzenia karani będą przez Magistrat, o ile nie podlegają surowszemu przepisowi karnemu po myśli postanowień art. 21 i 22 ustawy z dnia 7 października 1921 Dz. U. Rzp. Nr. 89 poz. 656, przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 Dz. U. Rzp. Nr. 9 poz. 89 grzywnami do wysokości 500 zł. lub karą aresztu do dwóch miesięcy.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 14 dni po ogłoszeniu. Nad przestrzeganiem niniejszego rozporządzenia czuwać będą organa Magistratu i Policji Państwowej.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 29931/27 Kraków, dnia 8 listopada 1927.
VII.

Utrzymanie w mocy niektórych rozporządzeń regulujących komunikację w mieście.

ROZPORZĄDZENIE.

Na podstawie § 4 »Przepisów o używaniu i ochronie ulic, oraz o ruchu ulicznym w stoł. król. mieście Krakowie« z dnia 14 czerwca 1927 r. L. B. P. 7069/27 wydaje Magistrat następujące rozporządzenie, dotyczące utrzymania w mocy niektórych rozporządzeń, regulujących komunikację w mieście.

§ 1. Utrzymuje się w mocy wyszczególnione poniżej rozporządzenia Magistratu a mianowicie:

a) Rozporządzenie z dnia 15 czerwca 1925 roku L. 13690/25-VII o zakazie jazdy motocyklami w ulicy Syrokomli.

b) Rozporządzenie z dnia 12 listopada 1925 roku L. 25808/25-VII o zakazie przejazdu samochodami ciężarowymi przez ulicę Wielopole.

c) Rozporządzenie z dnia 19 kwietnia 1926 roku L. 8333/26-VII o ustanowieniu stacji dla autobusów i w związku z niem wydany regulamin dla przystanku wozów autobusowych na pl. Św. Ducha z dnia 30 maja 1926 L. 11937/26-VII.

d) Rozporządzenia z dnia 28-go marca 1927 roku L. 4600/27-VII w sprawie wprowadzenia jednokierunkowego ruchu kołowego na ulicach Florjańskiej, Sławkowskiej i Szewskiej, oraz zakazu przejazdu przez ulicę Sienną, Pijarską i plac Marjacki.

§ 2. Przekraczający przepisy wyszczególnionych powyżej rozporządzeń karani będą przez Magistrat, o ile nie podlegają surowszemu ukaraniu, po myśli postanowień art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 Dz. Ust. Rzp. Nr. 89 poz. 656 przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Minjstrów z dnia 21 stycznia 1924 Dz. Ust. Rzp. Nr. 9 poz. 89 grzywnami do wysokości 500 zł. lub karą aresztu do dwóch miesięcy.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dn. ogłoszenia, z tą chwilą tracą moc obowiązującą wszelkie sprzeczne z niem przepisy rozporządzeń dotychczas obowiązujących.

Nad przestrzeganiem niniejszego rozporządzenia czuwać będą organa Policji Państwowej.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 7964/27
I.

Kraków, dnia 25 listopada 1927.

Ruch budowlany w Krakowie

od 1-go stycznia 1925 do 30-go czerwca 1927 r.

Rada miejska uchwałą z dnia 2 czerwca 1927 r. poleciła regulaminowo traktować zgłoszony wniosek o przedłożenie sprawozdania dotyczącego ruchu budowlanego za lata 1925, 1926 i 1927 ze szczególnem uwzględnieniem budowli mieszkalnych, wykonanych przy pomocy pożyczek z funduszu rozbudowy miasta (ilość domów, mieszkań, pokoi itp.). W tym celu Budownictwo Miejskie zebrało potrzebne daty a M. Biuro Statystyczne opracowało je wedle zasad umiejętności statystycznej we formie tablic, które się poniżej ogłasza.

Do L. B. S. 2389/27.

Liczba budowli oddanych do użytkowania w Krakowie w latach od 1 stycznia 1925 do 30 czerwca 1927.

Tabl. I.

Dzielnica	Rok 1925					Rok 1926					Od 1/I — 30/VI 1927					Ogółem od 1/I 1925 — 30/VI 1927				
	Nowe budowle	Przebudowy	Dobudowy	Nadbudowy	**Razem**	Nowe budowle	Przebudowy	Dobudowy	Nadbudowy	**Razem**	Nowe budowle	Przebudowy	Dobudowy	Nadbudowy	**Razem**	Nowe budowle	Przebudowy	Dobudowy	Nadbudowy	**Razem**
I	—	1	2	—	3	1	—	1	5	7	—	1	—	2	3	1	2	3	7	13
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	3	3	6	—	—	1	—	1	—	2	—	1	3	—	2	4	4	10
IV	1	—	3	1	5	2	—	1	—	3	—	—	1	4	5	3	—	5	5	13
V	1	—	2	—	3	—	—	1	1	2	—	1	4	2	7	1	1	7	3	12
VI	1	1	3	1	6	10	—	—	1	11	—	—	—	—	—	11	1	3	2	17
VII	—	—	2	2	4	—	1	—	5	6	—	—	1	1	2	—	1	3	8	12
VIII	7	1	8	10	26	1	1	7	4	13	1	—	2	1	4	9	2	17	15	43
Razem	10	3	23	17	53	14	2	11	16	43	1	4	8	11	24	25	9	42	44	120
IX	—	—	4	2	6	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	1	4	3	8
X	2	—	3	1	6	4	—	1	—	5	1	1	4	—	6	7	1	8	1	17
XI	2	—	4	6	12	2	—	1	2	5	1	—	2	2	5	5	—	7	10	22
XII	4	—	3	—	7	7	—	—	2	9	3	—	—	1	4	14	—	3	3	20
XIII	2	—	6	—	8	2	1	—	—	3	2	—	2	—	4	6	1	8	—	15
XIV	1	—	—	—	1	2	—	1	1	4	1	—	1	2	4	4	—	2	3	9
XV	2	—	2	3	7	4	—	—	1	5	5	—	1	2	8	11	—	3	6	20
XVI	—	1	—	—	1	1	—	1	—	2	5	—	2	1	8	6	1	3	1	11
XVII	3	—	1	1	5	1	—	1	1	3	10	1	6	1	18	14	1	8	3	26
XVIII	4	—	3	—	7	5	—	—	1	6	4	—	—	—	4	13	—	3	1	17
XIX	1	—	3	1	5	4	1	3	—	8	1	—	3	1	5	6	1	9	2	18
XX	2	1	2	—	5	4	1	—	—	5	2	—	—	—	2	8	2	2	—	12
XXI	6	1	4	—	11	9	1	1	2	13	4	—	1	—	5	19	2	6	2	29
XXII	13	6	21	12	52	12	1	13	11	37	5	1	3	3	12	30	8	37	26	101
Razem	42	9	56	26	133	57	5	22	22	106	44	4	25	13	86	143	18	103	61	325
Ogółem	52	12	79	43	186	71	7	33	38	149	45	8	33	24	110	168	27	145	105	445

Do L. B. S. 2389/27.

Liczba mieszkań i ubikacji w Krakowie w latach od

Tabl. II a.

Rok 1925

Dzielnica	Oddano do użytkowania na cele mieszkalne:									
	W budynkach						W częściach dobudowanych		Ogółem w budynkach oddanych do użytkowania	
	nowowybudowanych		przebudowanych		nadbudowanych					
	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji
I	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	—	—	13	47	—	—	13	47
IV	11	40	—	—	1	1	3	6	15	47
V	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2
VI	115	557	1	4	2	9	—	—	118	570
VII	—	—	—	—	2	5	—	—	2	5
VIII	42	88	—	—	21	64	2	3	65	155
Razem	168	685	1	4	39	126	6	11	214	826
IX	—	—	—	—	11	27	3	8	14	35
X	27	35	—	—	2	4	6	11	35	50
XI	9	28	—	—	11	32	2	2	22	62
XII	37	75	—	—	—	—	8	29	45	104
XIII	3	10	—	—	—	—	6	13	9	23
XIV	3	8	—	—	—	—	—	—	3	8
XV	5	28	—	—	5	18	1	3	11	49
XVI	—	—	2	2	—	—	—	—	2	2
XVII	19	77	—	—	2	4	1	3	22	84
XVIII	21	37	—	—	—	—	—	—	21	37
XIX	1	2	—	—	—	—	—	—	1	2
XX	22	34	1	2	—	—	2	4	25	40
XXI	44	76	1	3	—	—	3	8	48	87
XXII	27	83	6	13	25	75	19	39	77	210
Razem	218	493	10	20	56	160	51	120	335	793
Ogółem	386	1178	11	24	95	286	57	131	549	1619

oddanych na użytkowanie 1. I. 1925 do 30. VI. 1927.

Tabl. II b. **Rok 1926**

Oddano do użytkowania na cele mieszkalne:									
W budynkach						W częściach dobudowanych		Ogółem w budynkach oddanych do użytkowania	
nowowybudowanych		przebudowanych		nadbudowanych					
mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji
50	52	—	—	44	85	4	8	98	145
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
90	96	—	—	—	—	1	2	91	98
—	—	—	—	2	4	—	—	2	4
15	62	—	—	3	10	—	—	18	72
—	—	—	—	13	40	—	—	13	40
17	59	15	24	23	46	24	41	79	170
172	269	15	24	85	185	30	52	302	530
—	—	—	—	2	6	—	—	2	6
9	27	—	—	—	—	1	1	10	28
4	13	—	—	6	16	1	4	11	33
84	240	—	—	2	8	—	—	86	248
5	8	11	34	—	—	—	—	16	42
90	107	—	—	1	2	1	2	92	111
47	149	—	—	1	5	—	—	48	154
2	6	—	—	—	—	—	—	2	6
1	6	—	—	9	34	—	—	10	40
13	38	—	—	4	8	—	—	17	46
4	11	1	1	—	—	—	—	5	12
35	37	5	5	—	—	—	—	40	42
17	29	1	1	4	12	1	3	23	45
116	197	—	—	28	68	47	87	191	352
427	868	18	41	57	159	51	97	553	1165
599	1137	33	65	142	344	81	149	855	1695

Dzielnica	Oddano do użytkowania na cele mieszkalne:									
	W budynkach						W częściach dobudowanych		Ogółem w budynkach oddanych do użytkowania	
	nowowybudowanych		przebudowanych		nadbudowanych					
	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji
I	—	—	5	28	5	16	—	—	10	44
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	2	2	9	31	—	—	11	33
IV	—	—	—	—	13	26	—	—	13	26
V	—	—	—	4	2	2	8	33	10	39
VI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII	—	—	—	—	3	14	3	4	6	18
VIII	15	34	—	—	2	5	1	3	18	42
Razem	15	34	7	34	34	94	12	40	68	202
IX	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
X	2	4	4	9	—	—	5	13	11	26
XI	2	10	—	—	2	13	1	3	5	26
XII	11	34	—	—	3	9	—	—	14	43
XIII	2	4	—	—	—	—	6	12	8	16
XIV	2	3	—	—	3	6	1	2	6	11
XV	15	50	—	—	3	7	—	—	18	57
XVI	21	52	—	—	1	2	7	12	29	66
XVII	41	143	3	6	3	3	5	16	52	168
XVIII	7	30	—	—	—	—	—	—	7	30
XIX	5	7	—	—	4	5	4	13	13	25
XX	5	9	—	—	—	—	—	—	5	9
XXI	11	20	—	—	—	—	—	—	11	20
XXII	12	31	—	1	9	16	6	16	27	64
Razem	136	397	8	17	28	61	35	87	207	562
Ogółem	151	431	15	51	62	155	47	127	275	764

Tabl. II-d. **Razem od 1. I. 1925—30. VI. 1927 roku.**

Oddano do użytkowania na cele mieszkalne:									
W budynkach						W częściach dobudowanych		Ogółem w budynkach oddanych do użytkowania	
nowowybudowanych		przebudowanych		nadbudowanych					
mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji
50	52	5	28	49	101	4	8	108	189
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	2	2	22	78	1	1	25	81
101	136	—	—	14	27	4	8	119	171
—	—	—	4	4	6	9	35	13	45
130	619	1	4	5	19	—	—	136	642
—	—	—	—	18	59	3	4	21	63
74	181	15	24	46	115	27	47	162	367
355	988	23	62	158	405	48	103	584	1558
—	—	1	1	13	33	3	8	17	42
38	66	4	9	2	4	12	25	56	104
15	51	—	—	19	61	4	9	38	121
132	349	—	—	5	17	8	29	145	395
10	22	11	34	—	—	12	25	33	81
95	118	—	—	4	8	2	4	101	130
67	227	—	—	9	30	1	3	77	260
23	58	2	2	1	2	7	12	33	74
61	226	3	6	14	41	6	19	84	292
41	105	—	—	4	8	—	—	45	113
10	20	1	1	4	5	4	13	19	39
62	80	6	7	—	—	2	4	70	91
72	125	2	4	4	12	4	11	82	152
155	311	6	14	62	159	72	142	295	626
781	1758	36	78	141	380	137	304	1095	2520
1136	2746	59	140	299	785	185	407	1679	4078

Do L. B. S. 2389/27.

Liczba budowli dokonanych w Krakowie w czasie od 1. I. 1925 do 30. VI. 1927 przy pomocy pożyczek udzielonych z funduszu rozbudowy miast.

Tabl. III-a. **Rok 1925.**

Dzielnica	Nowe budowle		Przebudowy		Dobudowy		Nadbudowy		Ogółem	
	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek
I	—	—	1	—	2	—	—	—	3	—
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	—	—	3	—	3	—	6	—
IV	1	1	—	—	3	—	1	—	5	1
V	1	—	—	—	2	—	—	—	3	—
VI	1	—	1	—	3	—	1	—	6	—
VII	—	—	—	—	2	—	2	—	4	—
VIII	7	2	1	—	8	—	10	—	26	2
Razem	10	3	3	—	23	—	17	—	53	3
IX	—	—	—	—	4	—	2	—	6	—
X	2	—	—	—	3	1	1	—	6	1
XI	2	—	—	—	4	—	6	—	12	—
XII	4	2	—	—	3	1	—	—	7	3
XIII	2	—	—	—	6	—	—	—	8	—
XIV	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
XV	2	1	—	—	2	—	3	—	7	1
XVI	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
XVII	3	—	—	—	1	—	1	—	5	—
XVIII	4	2	—	—	3	—	—	—	7	2
XIX	1	—	—	—	3	—	1	—	5	—
XX	2	—	1	—	2	—	—	—	5	—
XXI	6	1	1	—	4	—	—	—	11	1
XXII	13	3	6	—	21	—	12	2	52	5
Razem	42	9	9	—	56	2	26	2	133	13
Ogółem	52	12	12	—	79	2	43	2	186	16

Tabl. III-b. **Rok 1926.**

Dzielnica	Nowe budowle		Przebudowy		Dobudowy		Nadbudowy		Ogółem	
	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek
I	1	—	—	—	1	—	5	2	7	2
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
IV	2	1	—	—	1	—	—	—	3	1
V	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
VI	10	8	—	—	—	—	1	—	11	8
VII	—	—	1	—	—	—	5	—	6	—
VIII	1	—	1	—	7	1	4	1	13	2
Razem	14	9	2	—	11	1	16	3	43	13
IX	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
X	4	1	—	—	1	—	—	—	5	1
XI	2	1	—	—	1	—	2	—	5	1
XII	7	5	—	—	—	—	2	—	9	5
XIII	2	—	1	1	—	—	—	—	3	1
XIV	2	2	—	—	1	—	1	—	4	2
XV	4	3	—	—	—	—	1	—	5	3
XVI	1	1	—	—	1	—	—	—	2	1
XVII	1	—	—	—	1	—	1	1	3	1
XVIII	5	1	—	—	—	—	1	—	6	1
XIX	4	—	1	—	3	—	—	—	8	—
XX	4	—	1	—	—	—	—	—	5	—
XXI	9	1	1	—	1	—	2	—	13	1
XXII	12	5	1	—	13	—	11	5	37	10
Razem	57	20	5	1	22	—	22	6	106	27
Ogółem	71	29	7	1	33	1	38	9	149	40

Tabl. IIIc. **Rok 1927 (od 1. I. do 30. VI.)**

Dzielnica	Nowe budowle		Przebudowy		Dobudowy		Nadbudowy		Ogółem	
	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek
I	—	—	1	—	—	—	2	—	3	—
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	2	—	—	—	1	—	3	—
IV	—	—	—	—	1	—	4	—	5	—
V	—	—	1	—	4	—	2	—	7	—
VI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
VIII	1	1	—	—	2	—	1	—	4	1
Razem	1	1	4	—	8	—	11	—	24	1
IX	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
X	1	—	1	—	4	1	—	—	6	1
XI	1	1	—	—	2	—	2	1	5	2
XII	3	—	—	—	—	—	1	—	4	—
XIII	2	—	—	—	2	1	—	—	4	1
XIV	1	1	—	—	1	—	2	—	4	1
XV	5	3	—	—	1	—	2	1	8	4
XVI	5	2	—	—	2	—	1	—	8	2
XVII	10	3	1	—	6	1	1	—	18	4
XVIII	4	—	—	—	—	—	—	—	4	—
XIX	1	—	—	—	3	—	1	—	5	—
XX	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
XXI	4	1	—	—	1	—	—	—	5	1
XXII	5	3	1	—	3	—	3	1	12	4
Razem	44	14	4	—	25	3	13	3	86	20
Ogółem	45	15	8	—	33	3	24	3	110	21

Tabl. IIId. **Ogółem od 1. I. 1925 do 30. VI. 1927.**

Nowe budowle		Przebudowy		Dobudowy		Nadbudowy		Ogółem	
Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek
1	—	2	—	3	—	7	2	13	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	2	—	4	—	4	—	10	—
3	2	—	—	5	—	5	—	13	2
1	—	1	—	7	—	3	—	12	—
11	8	1	—	3	—	2	—	17	8
—	—	1	—	3	—	8	—	12	—
9	3	2	—	17	1	15	1	43	5
25	13	9	—	42	1	44	3	120	17
—	—	1	—	4	—	3	—	8	—
7	1	1	—	8	2	1	—	17	3
5	2	—	—	7	—	10	1	22	3
14	7	—	—	3	1	3	—	20	8
6	—	1	1	8	1	—	—	15	2
4	3	—	—	2	—	3	—	9	3
11	7	—	—	3	—	6	1	20	8
6	3	1	—	3	—	1	—	11	3
14	3	1	—	8	1	3	1	26	5
13	3	—	—	3	—	1	—	17	3
6	—	1	—	9	—	2	—	18	—
8	—	2	—	2	—	—	—	12	—
19	3	2	—	6	—	2	—	29	3
30	11	8	—	37	—	26	8	101	19
143	43	18	1	103	5	61	11	325	60
168	56	27	1	145	6	105	14	445	77

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 35572/27 Kraków, dnia 28 listopada 1927.
VII.

Taryfa opłat za wywóz popiołu.

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie uchwały Rady miasta z dnia 2-go stycznia 1920 r. L. 193/20 ustanawia Magistrat następującą taryfę opłat za wywóz popiołu i zmiotków domowych, oraz rumowiska i ziemi:

1) za wywóz jednej skrzyni o pojemności 100 litrów popiołu . . . . zł. 0·50
2) za wywóz 1 m^3 rumowiska, ziemi itp. przedmiotów, których składanie do skrzyni na popiół jest niedozwolone . „ 10·00

Taryfa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 1927 r. i obowiązuje aż do odwołania.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 35736/27 Kraków, dnia 28 listopada 1927.
VII.

Taryfa należytości za wywóz nieczystości kloacznych.

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie uchwały Rady miasta z dnia 17-go stycznia 1918 r. L. 7912/18-Ib. ustanawia Magistrat następującą taryfę należytości za wywóz nieczystości kloacznych i pompowanie wody, oraz za dostarczenie robotników i furmanek przez Zakład Czyszczenia Miasta:

1) Za wypompowanie i wywóz nieczystości kloacznych od 1 m^3 w dzień . . . zł. 14·00
od 1 m^3 w nocy . . . . „ 21·00
2) Za wypompowanie wody z piwnic za jedną godzinę . . . . „ 42·00
3) Za dostarczenie robotników i furmanek przy ręcznem czyszczeniu dołów kloacznych, śluz, kanałów i innych tym podobnych pracach:
   a) za jeden dzień pracy robotnika kanalarskiego w dniu powszednim . „ 14·00
   b) za jedną noc pracy robotnika kanalarskiego w dniu powszednim . . „ 21·00
   c) za jeden dzień pracy robotnika kanalarskiego w dniu świątecznym . „ 28·00
   d) za jedną furmankę przez cały dzień „ 30·00
   e) za jedną furmankę przez całą noc . „ 45·00
   f) za jedną furmankę przez cały dzień świąteczny . . . . „ 60·00
   g) za jedną wiązkę siana lub słomy . „ 1·00
   h) za 100 kg. koksu . . . . „ 6·00
   i) za użycie pieca koksowego dziennie „ 1·00
   j) za użycie narzędzi, światła etc. 25 % kosztów robocizny.
4) Za dostarczenie robotników dla innych robót niekanalarskich:
   a) za 1 dzień pracy robotnika w dniu powszednim . . . . zł. 60·0
   b) za jedną noc pracy robotnika w dniu powszednim . . . . „ 9·00
   c) za 1 dzień pracy robotnika w dniu świątecznym . . . . „ 12·00

Za roboty, wykonane poza granicami miasta obowiązuje taryfa o 50 procent wyższa.

Taryfa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1-go grudnia 1927 r. i obowiązuje aż do odwołania.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3405/27
B. a.

Wykaz

częściowej zmiany policzbowania domów po stronie prawej ulicy Wrocławskiej w Dz. XVII. Krowodrza od lp. 81 do 93 w Krakowie.

L. s.	Liczba porządk.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	dawna	nowa		kat. parc.	star. wyk. hipot	now. wyk. hipot.	
297	81	81	Buczak Henryk, Piotr i Janina	356 432/2	ogród	171	
		(83)	parcela				
319		85	parcela	428/1		171	
		(87)	parcela				
		(89)	parcela				
248	89	91	Gmina m. Krakowa Urząd Poborów i Opłat (dawna akcyza)	497/1		4	
			Podjazd pod mostem kolejowym				
2	83	93	Rajtar Jan i Stefanja	355		281	
			Droga do Bronowic				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w r.

L. 3772/27
B. a.

Wykaz zmiany policzbowania domów w ul. Wenecja w Dz. IV. Piasek w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. porz. Dawna	L. porz. Nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Garncarskiej				
139	2	2 4	Gumiński Jan	570 571	796	381 382	
189	4 6	6 8	Dr. Frączkiewicz Jan Dr. Ekier Władysław	572 573	856	561	
			Narożnik ul. Zabiej				
419	(10)	(12) (14)	Patrz Al. Mickiewicza 5 i ul. Krupnicza 40				
			Narożnik ul. Krupniczej				

Strona prawa.

L. s.	L. porz. Dawna	L. porz. Nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Garncarskiej				
499	1	1	Stachiewicz Piotr	1754/3 1754/6	2611	384	
	(3)	(3)	parcela				
	(5)	(5)	parcela				
508	7	7	Pochwalska Zofja	580 581/2	386	551	
138		(9)	Patrz ul. Garncarska l. p. 11, 13				
		(11)	parcela				
		(13)	parcela				
509		(15) (17)	Patrz ul. Krupnicza 38				
			Narożnik ul. Krupniczej				

Zestawiono w Budownictwie miejskiem oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

Wykaz
konsensów budowlanych, wydanych w miesiącu listopadzie 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. I.				
Prob. kość. N. P. Marji	kanał osusz. przy kościele	plac Marjacki	Fr. Mączyński	3936/27
Dr. Al. Teichman	adapt. mieszk. na I p.	Grodzka 61	S. Jonkler	3474/27
Kajetan Dudziak	przebud. wewn. IV p. domu przerob. portali sklepow. i bramow. w parterze	Florjańska 47	J. Chmielewski	1838/27
Dz. III.				
Ludwik Lazar	przebud. wozowni, stajni i pralni w part. oficynie jako prowiz.	Smoleńsk 22	Singer	2630/27
Kurja Książęco-Arcybisk. rzymsko-kat. kościoła	nadbud. III i IV p.	Wolska	T. Hoffman	943/27
Dz. IV.				
Maks Lauterbach	nadbud. III p.	Krupnicza 3	H. Lamensdorf	3586/27
Dz. V.				
Eugenja Kohnowa	prowizoryczna szopa	Rynek Kleparski 13	M. Sarnecki	3425/27
Dr. Franciszek Ksawery Lewkowicz	nadbud. IV p. i magazyn na poddaszu	Wrocławska 19	Hoffman	3272/27
Dz. VI.				
Ignacy Schneid	pl. dod. nadbud. III p.	Pańska 4	H. Lamensdorf	2215/27
Löbl Schenker	bud. III p. domu wh. 333 lk. 152/I	Topolowa	S. Feldman	3622/27
Jakób Janczalik	2 balkony na I p.	Dwernickiego 3	Ł. Rok	3577/27
Dz. VII.				
Gusta Ohrenstein	nadbud. III p.	Dietla 62	Ł. Rok	4301/27
Dz. VIII.				
Żyd. Tow. Szkoły Lud.	nadb. II i III p. na domu I p.	Brzozowa 5	Wexner	3084/27
Gołda Lewkowicz	klozet spłukiwany	Józefa 13	L. Gutman	3013/27
Szymon Briefel i Michał Koch	dom III p.	Dajwór Starowiślna lk. 372/I	S. Singer	3167/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. VIII.				
Dawid Żarkier	nadbud. III p. pl. dod.	Miodowa 29	Z. Prokesz	2664/27
Dz. X.				
Jan Zięba	part. pracownia fryzjerska	Twardowskiego 49	Kryłoszański	4324/27
Dz. XI.				
Prof. inż. Stella Sawicki	part. dom mieszkalny	Polna 4	St. Sawicki	2978/27
Marja Mazurkiewicz	II p. dom	Madalińskiego 7	Kryłoszański	3664/27
Wiktorja Danielewicz	I p. dom	Skwerowa róg Puła- skiego	Jan Bujański	3556/27
Dz. XII.				
Benjamin Pencala	pl. dod. I-piętrow. domu z poddaszem	Włóczków 4	J. Stobiecki	2991/27
F. Łodziński	parter. dom z poddaszem	Senatorska 8	A. Dostal	2766/27
Ludwik Schnitzer	I p. dom narożny	róg Syrokomli Mo- rawskiego lk. 1982/3 1991/11	B. Torbe	4818/27
Dz. XIII.				
Krakowska Białoskórnia	stacja transf.	Królowej Jadwigi 91	S. Singer	3058/27
Magdalena Pietrończyk	parterowy dom i szopa z wychodkiem	Królowej Jadwigi 119	Guzikowski	2884/27
Józef Pietruszczak	dom przyziemny z pod- daszem	Zwierzyniec lk. 1508/1	S. Baum	2925/27
Zarząd Związku Młodzieży Rękodzieln. i Przemysł.	prowizoryczna kancelarja i wejście	Park »Juvenia«	— — — —	2140/27
Kazimierz Roman	stodoła	Ks. Józefa 107	Albin Wiktor	3072/27
Dz. XV.				
Roman Ferek	pl. dod. II p. domu	Urzędnicza 19	T. Bujas	4534/27
Józ. i Herm. Cebulscy	I p. dom z suterenami	Urzędnicza 10	Kryłoszański	3497/27
Dz. XVI.				
Emil Modrycki	dwie parter. dobud. w suter. i pokój	Kazimierza W. 120	H. Lamensdorf	3303/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XVII.				
F-ma »Herbewo« S. A.	III p. dom z półpiętrem	Al. Słowackiego	J. Pokutyński	3428/27
Stanisław Zagóla	dobud. werandy	Wrocławska 70	St. Kumala	3751/27
Stefan Mudry	wychodek, dół kloaczny, gnojownik	Lubelska 8	Z. Szufa	3028/27
Dz. XVIII.				
Bronisława Ceterowa Jan Michniak	dom I p.	boczna Mogilska Piaski lk. 21/60	R. Bandurski	2301/27
Wincenty Schindler	dom II p. z poddaszem	Mogilska boczna wh. 433	Stadnicki, Ślęzak	3218/27
Walerja Egnerowa	dom przyziemny z poddaszem	Mogilska b. lk. 21/40 21/41, 21/42, 21/43	J. Karwat	2951/27
Dz. XIX.				
Władysław Sobczyk	I-o p. oficyna	Rzeźnicza lk. 377/9	S. Jonkler	1378/27
Amalja Grünberg	dom II p.	Mogilska 33	J. Karwat	3075/27
Franciszek Krzyżanowski	dom II p.	Piaski	E. Skawiński	1835/27
Aleks. i Józefa Jelonek	dom I p.	Mogilska b. lk. 21/74	Z. Szufa	3727/27
Franciszek Psotka	dobud. I p. domu i nadbud. I p. nad częścią part.	Żółkiewskiego 34	E. Skawiński	2527/27
Dz. XXI.				
Jan i Julja Medwid	I p. dom	Płaszowska lk. 751/1	St. Polański	3393/27
Jan i Barbara Boroniowie	dobud. kuchenki do ofic.	Przewóz lk. 533/36	— — — — —	3557/27
Marja Bodnicka	dom przyziemny, stajnia i wozownia	Zabłocie przedłuż. wh. 65	A. Czunko	3178/27
Dz. XXII.				
Antoni Hildebrand	dobud. II p.	Wielicka 28	Kryłowski	3932/27
Urban Płatek	nadbud. I p. i bud. I p. ofic. (odnow. pl.)	Zamojskiego 46	A. Dostal	4600/27
Zofja Wantuch	II p. dom	Wałowa 7	Kryłowski	3563/27
Anastazja Stan. Honkisz	nadbud. II p. i dobudow. I p. ofic.	Krasickiego 22	E. Oraczewski	3341/27
Władysław Stoch	prowizoryczny klozet	Rynek 4	A. Sołtys	4305/27
Piotr i Marja Salowie	przyziemne oficyny murowane	Bonarka lk. 19 wh. 401	P. Królikowski	4404/27
Karol i Anna Singer	nadbud. II p.	Lwowska 58 róg Rękawka	S. Singer	3196/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XXII.				
Spadkobiercy śp. Rehmana	pralnie i komórki	Zamojskiego 18	A. Sołtys	3730/27
Wincenty i Hel. Wieczorek	dom III p.	Szkolna Rękawka 4	A. Kramarski	3316/27
Chaim Gusta i N. Wertheimer	przyziemn. dobud. stajni i klozety	pl. Zgody 3	A. Dostal	3638/27
Jędrzej i Wiktorja Jędrzejowski	nadbud. II p. 1-szej ofic. i bud. I p. 2-giej ofic.	Lwowska 35	J. Kryłowski	4362/27

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Dr. Wilhelm Szczęsny** 2-im. **Wachholz,** aplikant konceptowy Magistratu, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 listopada 1927 r. prowizorycznym referentem Magistratu z poborami VIII. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 11389/27).

P. **Juljan Stolarczyk,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 października 1927 r. prowizorycznym szoferem Wodociągu miejskiego z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **b.** (L. prez. 8548/26).

P. **Jan Dziedzic III.,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1928 r. prowizorycznym bronzownikiem Wodociągu miejskiego z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6718/26).

P. **Augustyn Martyka,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym dozorcą wodomierzy Wodociągu miejskiego z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6724/26).

P. **Andrzej Szulga,** dezynfekcjonarjusz miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 maja 1927 r. dezynfekcjonarjuszem miejskim z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 2985/27).

P. **Józef Głowacki,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. stróżem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6653/26).

P. **Stefan Jaglarz,** na zasadzie § 89 statutu m., przyjęty został z dniem 9 sierpnia 1927 r. na prowirycznego strażaka Miejskiej Straży Pożarnej z uposażeniem XV. grupy, szczebel **a.** (L. prez. 10032/27).

P. **Jan Kowalski II.,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym stróżem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 1184/27).

P. **Jan Szczypczyk,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym woźnym Zarządu Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **b.** (L. prez. 6711/26).

P. **Antoni Jachimek,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6687/26).

P. **Mikołaj Mazur,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6421/26).

P. **Władysław Noworyta,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 1186/27).

P. **Andrzej Sobesta,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6703/26).

P. **Franciszek Suski,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6689/26).

P. **Antoni Szwajda,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 5628/27).

P. **Stanisław Wawro,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6709/26).

P. **Antoni Żemliński,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym placowym Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6659/26).

EMERYTURY.

P. **Marjan Illasiewicz,** st. inspektor Budownictwa m., w myśl art. 29 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 L. 2645/24 pr.) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 31 października 1927 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. przy zastosowaniu art. 2 statutu emer. z r. 1914 ze względu na policzalną służbę w ilości 25 lat od uposażenia służbowego tj. VII. grupy, szczebel **c.** (L. prez. 9748/27).

P. **Władysław Andrzej 2-im. Bobowski,** adjunkt kancel. Magistratu, na zasadzie art. 28 lit. a statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 L. prez. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 31 października 1927 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie emerytalne VIII. grupy, szczebel **d.** (L. prez. 10868/27).

P. **Karolina Wantuchowa,** wdowa po sekretarzu Magistratu, w myśl art. 36 i 37 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 9 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymała od 1 listopada 1927 począwszy na czas wdowieństwa pensję wdowią w wysokości 50% emerytury zmarłego męża miesięcznie w ilości 240 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 24 punktów, tudzież pensję sierocą dla pozostałych dzieci, a to:

1) córki Jadwigi, ur. 4 października 1910, do końca października 1928 r.

2) córki Zofji, ur. 12 maja 1912, do końca maja 1930 r.

3) córki Aleksandry, ur. 5 stycznia 1915, do końca stycznia 1933 r.

4) córki Janiny, ur. 10 września 1919, do końca września 1937 r. miesięcznie po 60 punktów oraz dodatek regul. po 6 punktów miesięcznie.

(L. prez. 10778/27).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie zwyczajne 181 w kad. XVII z dnia **23 listopada 1927 roku.**

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski

„ inż. Józef Sare.

„ Dr. Ludwik Schneider.

„ Dr. Piotr Wielgus.

Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.

Radców m. obecnych **71.**

Początek posiedzenia o godz. **6·30 wiecz.**

Przed porządkiem dziennym.

Wspomnienie pośmiertne.

Przewodniczący Prez. Rolle poświęcił gorące wspomnienie zmarłemu radcy m. błp. Erlichowi. Przemówienie Prezydenta m. wysłuchała Rada m. stojąc.

Urlopy Radców m.

Rada m. udzieliła wypoczynkowych urlopów rm. Łazarzowi Rockowi 6 tygodni, rm. Janowi Bielesiowi 6 tygodni.

Powołanie do wojew. Komisji dla umarzania pożyczek na odbudowę zniszczonych przez wojnę gospodarstw.

Imieniem Prezydenta miasta naczelnik Biura prez. Przeorski wnosi:

Rada m. uchwali:

Odnośnie do reskryptu krak. Wojewody z dnia 22 b. m. L. Rw. 4363/21 ex 1926 deleguje się po myśli postanowienia art. 10 ust. z dnia 6 maja 1924 Nr. 49 poz. 492 Dz. U. R. P. w zastępstwie Gminy stoł. król. m. Krakowa do wojewódzkiej Komisji dla umarzania pożyczek na odbudowę zniszczonych przez wojnę gospodarstw Prezydenta m. inż. Karola Rollego, w razie przeszkody tegoż Wiceprezydenta Dr. Ludwika Schneidra, oraz członków Rady miejskiej inż. Jana Peltza i Józefa Marskiego. (L. prez. 12500/27).

Uchwalono.

Veniam aetatis.

Imieniem Sekcji II i III naczelnik Biura prez. Przeorski wnosi:

Rada m. uchwali:

1. Architektowi Michałowi Dąbrowskiemu, ur. 29 września 1878 r., a pracującemu w Gazowni miejskiej od 1/XII. 1914 do 15/VI. 1926 i od 15/VII. 1927 dotychczas udziela się veniam aetatis.

2. Upoważnia się P. Prezydenta m. do obsadzenia jednej posady referenta Budownictwa miejsk. w VIII grupie uposażenia poza etatem. (L. prez. 11817/27).

Uchwalono.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał następujące wnioski nagłe:

1. Rm. Dr. Rosenzweiga i tow. według następującego brzmienia:

»Na cele zaopatrzenia niezamożnej młodzieży szkolnej w odzież i obuwie na zimę przeznacza Rada miasta Krakowa kwotę 50.000 zł. Prezydjum miasta utworzy ze wszystkich członków Rady miejskiej Komitety przy szkołach, które wspólnie z Dyrekcjami szkół i Komitetami rodzicielskiemi zbadają potrzeby i dokonają rozdziału odzieży i obuwia.

Na pokrycie tego wydatku Rada m. postanawia:

a) podwyższyć opłatę od biletów wstępu do kin od każdego złotego o 5 groszy z tem, że bilety wstępu do 1 złotego są wolne od tej opłaty;

b) podwyższyć o 50 groszy opłaty mytnicze od automobili wjeżdżających do miasta, niezarejestrowanych z siedzibą w Krakowie;

c) podwyższyć opłatę od pojazdów automobilowych osobowych w Krakowie, zarejestrowanych dla celów osobistych o 100 zł rocznie;

d) podwyższyć opłatę od zabaw w karnawale o 10% zaś w dniu Sylwestrowym o 20%.

Opłaty powyższe wchodzą w życie od 1/XII. 1927 i obowiązują aż do czasu pokrycia asygnowanej powyższą uchwałą kwoty 50.000 zł jako samoistne opłaty gminne«.

W głosowaniu wniosek niniejszy nie uzyskał poparcia nagłości przed porządkiem dziennym, wobec czego traktowany będzie regulaminowo.

2. Rm. Dr. Rosenzweiga i tow.:

»Rada m. postanawia utworzyć Komitet z członków Rady m. zgłaszających się dobrowolnie dla założenia i wybudowania w drodze inicjatywy i darów prywatnych miejskiego Zakładu Wychowawczego dla zaniedbanej młodzieży w Krakowie.

Rada m. zwraca się do Prezydjum m., aby przeznaczyło na ten cel w budżecie na rok 1928/29 jako pierwszy dar 5.000 zł, oświadczając nadto gotowość przeznaczenia gruntu pod budowę tego Zakładu w miarę zebrania odpowiednich funduszów«.

W głosowaniu wniosek niniejszy nie uzyskał poparcia nagłości przed porządkiem dziennym, wobec czego traktowany ma być regulaminowo.

3. Rm. Dr. Rosenzweiga i tow.:

»Niewłaściwy sposób pobierania podatku lokatorskiego spowodował, że conajmniej połowa ludności miasta zalega z zapłatą podatku lokatorskiego.

Wysokie odsetki zwłoki utrudniają ludności miasta, w szczególności robotnikom, urzędnikom i niezamożnym kupcom oraz rękodzielnikom, wyrównanie tych

podatków, a wysokie należytości egzekucyjne wraz z odsetkami zwłoki wywołują niezadowolenie i żale ludności.

Dla umożliwienia Gminie rychłego uzyskania wpływów z tego podatku a ludności zapłatę tegoż Rada m. postanawia tym wszystkim podatnikom, którzy zapłacą podatek lokatorski w miesiącu grudniu 1927 r. odpisać wszelkie odsetki zwłoki i należytości egzekucyjne, w wypadkach zasługujących na uwzględnienie Prezydent m. może ulgi te przyznać w miesiącu styczniu, bądź w miarę potrzeby przedłużyć generalnie ulgi powyższe na miesiąc styczeń 1928 r.

Rada m. wzywa Prezydenta m., aby wdrożył w Izbie Skarbowej, względnie w Ministerstwie Skarbu, starania o takie same ulgi dla ludności miasta odnośnie do państwowego podatku lokatorskiego i kwaterunkowego«.

W głosowaniu wniosek niniejszy nie uzyskał poparcia nagłości przed porządkiem dziennym, wobec czego traktowany ma być regulaminowo.

4. Rm. Dr. Rosenzweiga, Dr. Langa i tow.:

»Rada m. wzywa Prezydjum m., aby w drodze osobistego przedstawienia sprawy u Ministra Robót Publicznych, Sprawiedliwości i Skarbu uzyskało wstawienie do budżetu państwowego na rok 1928/9 odpowiedniej kwoty na budowę pałacu sprawiedliwości i więzień w Krakowie«.

Wniosek ten ze zgodą wnioskodawców uchwalono traktować regulaminowo.

5. Rm. Z. Klemensiewicza i tow.:

»Rada m. uchwala wyasygnować na cel olimpjady z funduszów gminnych kwotę 20.000 zł płatną w 4 ratach miesięcznych od 1/XII. 1927 r. począwszy«.

W głosowaniu wniosek niniejszy przekazano traktować regulaminowo.

Interpelacje.

Sekretarz odczytał następujące interpelacje:

1. Rm. Dr. Rowińskiego:

»Zapytuję jaki los spotkał uchwałę Rady m., powziętą przed przeszło półrokiem, a postanawiającą na mój wniosek powołanie do życia Komisji dla przyszłości naszego miasta, zagrożonego przez przenoszenie do innych miast różnych instytucyj publ. i urzędów, oraz przez inne postanowienia władz centralnych i przez zmianę stosunków, jaka zaszła po wojnie«.

Przewodn. Prezydent Rolle odpowiedział, że na zgłoszoną interpelację udzieli wyjaśnienia na najbliższem posiedzeniu Rady m.

2. Rm. Dr. Rosenzeiga i tow.:

„Zapytujemy Pana Prezydenta dlaczego dotychczas nie przedłożono Radzie miasta nominacji Dyrektora Magistratu — w myśl postanowień statutu.

Dotychczasowy stan wywołuje zaniedbanie w administracji i rozdęcie jej do rozmiarów pochłaniających połowę dochodów gminy".

Przewodniczący Prezydent Rolle wyjaśnia, że na zgłoszoną interpelację udzieli odpowiedzi na najbliższem posiedzeniu Rady m.

3. Rm. Dr. Rosenzweiga i tow.:

„Chodnik przy ulicy Szpitalnej od strony Małego Rynku po stronie lewej i chodnik przy ul. Poselskiej w stronę ulicy Senackiej po stronie lewej wskutek skośnego położenia w razie gołoledzi zagraża bezpieczeństwu zdrowia i życia ludzkiego.

Zapytujemy Pana Prezydenta czy skłonny jest dla tych ulic ruchliwych wydać odpowiednie zarządzenia dla ochrony bezpieczeństwa ludności".

W odpowiedzi Prezydent Rolle wyjaśnia, że na zgłoszoną interpelację udzieli sprawozdania na najbliższem posiedzeniu Rady m.

4. Rm. Puchałki i tow.:

„W ostatnich dniach pojawiła się w dziennikach wiadomość, jakoby Rząd zaniechał planu tworzenia rezerw zbożowych, celem aprowizacji miast i ośrodków przemysłowych. O ileby wiadomość ta była prawdziwa, sprawa aprowizacji ludności miasta Krakowa przez okres zimowy i wiosenny przedstawiałaby się wprost groźnie, zwłaszcza wobec tendencji w kierunku podnoszenia cen zboża i mąki przez producentów. Szerokie warstwy pracującej ludności Krakowa łączyły wielkie nadzieje z planem rezerw zbożowych, oraz z akcją miasta podjętą w tym kierunku. Gdyby te nadzieje miały być zawiedzione, powstałoby wśród ludności rozgoryczenie, którego w interesie spokoju w mieście należy za wszelką cenę unikać.

Wobec powyższego zapytujemy Pana Prezydenta:

1) Czy znanem Mu jest stanowisko Rządu wobec planu tworzenia rezerw zbożowych?

2) Czy skłonny jest kontynuować akcję tworzenia rezerw zbożowych, zainicjowaną uchwałą Rady miasta z dnia 2-go września b. r. w przedmiocie zaciągnięcia w Państwowym Banku Rolnym pożyczki na cele aprowizacji?

Prezydent Rolle wyjaśnia, że odpowiedzi na powyższą interpelację udzieli na najbliższem posiedzeniu Rady m.

Porządek dzienny:

I. Powołanie nowych członków Rady miejskiej.

Imieniem Prezydenta m. oraz Sekcji III. — Naczelnik Biura prezyd. Przeorski wnosi:

Rada m. uchwali:

I. Na miejsce opróżnione przez śmierć radcy miejskiego ś. p. Andrzeja Guzikowskiego powołuje się do Rady miasta p. Stanisława Stączka, na miejsce zaś opróżnione przez śmierć radcy miejskiego ś. p. X. Dra Józefa Caputy powołuje się do Rady miasta p. Dra Leona Tomasika.

II. P. Szulem Pitzele wskutek prawomocnego zasądzenia przez Sąd wojskowy za zbrodnię oszczerstwa na karę ciężkiego obostrzonego więzienia przez cztery miesiące stracił po myśli § 23 a l. 3 statutu miejskiego prawa z § 18 tegoż statutu, wobec czego stracił prawo powołania na zastępcę członka Rady m.

Uchwalono. (L. prez. 12293/27).

II. Sprawa założenia „Spółki Akc. Krakowskiej Miejskiej Kolei Elektrycznej".

Imieniem Prezydenta miasta oraz Sekcji I. II. i III. wiceprezydent miasta Inż. Sare przedstawił zabiegi Prezydjum miasta około rozbudowy sieci tramwajowej i reorganizacji istniejącej od r. 1900 „Krakowskiej Spółki Tramwajowej". W r. 1916 Gmina uzyskała koncesję na

budowę nowych linij normalnotorowych koleji elektrycznych, które objęły dzisiejsze linje 3, 5 i 6. Na podstawie uzyskanej koncesji wdrożone zostały w austrjackiem ministerstwie koleji kroki, celem uzyskania zezwolenia na założenie nowej spółki akcyjnej pod firmą Towarzystwo Akcyjne Krak. Miejskiej Koleji Elektrycznej. Z powodu politycznego przewrotu mimo zatwierdzenia przez władze statutu do ukonstytuowania sie tego towarzystwa nie przyszło. Następnie w r. 1922 uzyskano ponownie zezwolenie od ministerstwa przemysłu i handlu w Warszawie na założenie spółki. Z powodu panujących wówczas w kraju stosunków ekonomicznych i dewaluacji realizację spółki musiano odroczyć. Po raz trzeci uzyskała Gmina zatwierdzenie statutu w dniu 15 kwietnia br., z tem, że do 15 grudnia br. przystąpi do założenia tej spółki. Nowa spółka jest projektowana w ten sposób, że przyjęty został kapitał zakładowy w kwocie 4,300.000 zł. Kapitał ten podzielony został na 43.000 akcyj po 100 zł. i został subskrybowany przez gminę w wysokości 42.270 akcyj oraz przez Elektrownię Miejską, Gazownię Miejską i Krakowską Spółkę Tramwajową. Wobec tego gmina jakc posiadaczka wszystkich akcyj nowej spółki zatrzyma swój dotychczasowy wpływ na przedsiębiorstwo w pełnej mierze. Poczem Wiceprez. Sare wnosi:

Rada miasta uchwali:

Upoważnia się Pana Prezydenta miasta:

1) do założenia „Spółki Akcyjnej Krakowskiej Miejskiej Koleji Elektrycznej w Krakowie“ na zasadzie statutu zatwierdzonego przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 15 kwietnia 1927, w szczególności do zwołania Walnego Zgromadzenia subskrybentów, ogłoszenia Zgromadzenia tego, głosowania na zgromadzeniu tem za uchwaleniem statutu w brzmieniu ministerjalnie zatwierdzonego i utworzeniem Spółki Akcyjnej pod powyższą firmą, wyboru członków pierwszej Rady Nadzorczej i pierwszych rewizorów rachunkowych, dokonania wpłaty na subskrybowane akcje, względnie wniesienia jako aportu całego przedsiębiorstwa normalnotorowych linij Koleji Elektrycznej w Krakowie w szczególności;

a) Linji od Zwierzyńca w pobliżu klasztoru Norbertanek przez ulice Tadeusza Kościuszki, Zwierzyniecką i Franciszkańską, przez place WW. Świętych i Dominikański, ulicę Dominikańską, Św. Gertrudy, Starowiślną, do ul. Św. Wawrzyńca, wraz z pętlicą przechodzącą przez tę ulicę i ulicę Dajwor z powrotem w ulicę Starowiślną, torami dojazdowemi do remiz w ulicę Św. Wawrzyńca, oraz pętlicę na Zwierzyńcu, w pobliżu klasztoru Norbertanek, przez Nowy most na Rudawie przeprowadzoną:

b) linji odgałęziającej się w ulicy Św. Gertrudy od linji pod a) wymienionej, a przechodzącej przez ulice Andrzeja Potockiego i Lubicz, dalej przez ulicę Rakowicką, w ulicę Topolową, a stąd przez ulicę Mogiły, prowadzącą z powrotem w ulicę Lubicz;

c) linji odgałęziającej się przy budynku poczty głównej w ul. Starowiślnej od linji pod a) wymienionej, a przechodzącej przez ulicę Sienną, Mały Rynek, Plac Marjacki na Rynek Główny wzdłuż Linji A-B, następnie przez ulicę Sławkowską, Długą, Kamienną na plac przed nowym dworcem towarowym Koleji Państwowych;

d) linji odgałęziającej się od linji pod a) wymienionej w miejscu krzyżowania się z ulicą Straszewskiego, a przechodzącej przez ul. Wiślną, Rynek Główny wzdłuż Linji C-D do ulicy Sławkowskiej, aż do połączenia się z linją pod e) wymienioną;

e) linji biegnącej w dalszym ciągu linji powyżej pod a) wymienionej przez ulicę Starowiślną, III. most na Wiśle na dzielnicy Podgórze, tamże przez Mały Rynek, ulicę Słowackiego i Lwowską, Główny Rynek w dzielnicy Podgórze, ulicę Kalwaryjską wraz z torem dojazdowym do remizy, a to wszystkich tych linij wraz z torami, przewodami elektrycznemi, nawierzchniami, remizami i innemi budynkami, warsztatami, przynależnym parkiem wozowym, narzędziami, maszynami i innemi technicznemi urządzeniami, planami, aktami, wogóle z wszystkiemi przynależytościami, tudzież przygotowanemi do budowy materjałami, wraz z koncesją, oraz złożenia deklaracji, że spółka kwotami na subskrybowane akcje wpłaconemi względnie aportem rozporządzać może;

2) do przeniesienia na rzecz tej Spółki i oddania tejże wszelkich praw przysługujących Gminie na zasadzie koncesji z 15 marca 1916 i następnych postanowień ministerjalnych, w szczególności przedsiębiorstwa normalnotorowej Koleji Elektrycznej w Krakowie wraz z rzeczoną koncesją z taborami, urządzeniem, szynami, przewodami wymienionymi w ustępie pierwszym i wszystkiemi innemi przynależytościami wzamian za 43.000 sztuk na okaziciela opiewających akcyj rzeczonej Spółki, po 100 zł. przyjmując je po nominalnej wartości;

3) do odbioru tych 43.000 sztuk akcyj, do zeznania imieniem Gminy wszelkich z powyższemi transakcjami połączonych kontraktów, aktów, zezwolenia na wpisy do ksiąg hipotecznych, kolejowych i innych ksiąg publicznych, składania oświadczeń, wnoszenia pism i środków prawnych, stawania na terminach sądowych i pozasądowych, do przeniesienia pełnomocnictwa tego w całości lub części na jedną lub więcej osób, słowem do zdziałania wszystkiego, czego dokonanie transakcji powyż wymienionych wymagać będzie;

4) z tem, że do dokonania wszystkich powyższych czynności upoważnia się Pana Prezydenta miasta wraz z jednym wiceprezydentem, a w razie przeszkody Prezydenta miasta, jeszcze jednego wiceprezydenta.

W obszernej dyskusji nad zgłoszonym wnioskiem zabierali głos:

Rm. Kosobudzki zgłasza rezolucję:

Uprasza się Pana Prezydenta miasta, aby polecił Radzie nadzorczej tramwajowej poczynienie przygotowań do budowy nowych linij tramwajowych:

a) od ulicy Kalwaryjskiej Nr. 6 przez Rydlówkę, Ludwinów, Dębniki, most Zwierzyniecki do Nr. 5. (Budowa systemem kolejowym).

b) dalszą linję ulicą Kazimierza Wielkiego do rogatki bronowickiej.

c) przedłużenie linji Nr. 5 ul. Lubicz do cmentarza rakowickiego, ewent. z ulicy Długiej Nr. 3.

d) przedłużenie linji Nr. 5 od klasztoru Norbertanek do parku Wolskiego.

Rm. Dr Müller oświadczył się przeciwko utworzeniu nowej Ski tramwajowej, jako zbytecznej, gdyż faktycznie gmina jest właścicielką tramwaju posiadając prawie wszystkie akcje tramwajowe, wobec czego należałoby tramwaj ugminnić.

Rm. Marski zgłasza uzupełnienie rezolucji przedłożonej przez rm. Kosobudzkiego:

1) Przeniesienie linji tramwajowej z centrum miasta tzn. z Rynku głównego.

2) Przebudowa linji tramwajowej wzdłuż ulicy ks. Józefa Poniatowskiego.

3) Stworzenie specjalnej Komisji, któraby ustaliła propozycje, które linje mają być budowane.

Rm. Dr Rosenzweig zauważa, że skoro członkowie Rady miejskiej nie są dokładnie zaznajomieni ze statutem krakowskiej spółki tramwajowej — należy całą sprawę odesłać do Sekcji prawniczej. Taki też stawia wniosek.

Rm. Drozdowski domaga się połączenia tramwajowego z cmentarzem rakowickim.

Rm. Dr Rowiński jest przeciwny wnioskowi rm. Dr Rosenzweiga i oświadcza imieniem stronnictwa Zw. Lud. Narod., że za wnioskiem połączonych Sekcji głosować będzie.

Rm. inż. Adelman jest za zgłoszonymi wnioskami Sekcyj — oświadcza, że administracja w krakowskiej spółce tramwajowej jest bardzo tanią i może posłużyć za przykład dla innych przedsiębiorstw gminnych.

Rm. Dr Klimecki zgłasza wniosek:

Upoważnia się Pana Prezydenta miasta, aby w razie potrzeby odstąpił od zamiaru zakładania nowej Ski Tramwajowej, lecz by Gmina przystąpiła do rozszerzenia dawnej Ski akc. do której jako aport wniesie linje tramwajowe będące wyłączną własnością Gminy.

W dalszej dyskusji zabierali jeszcze głos rm. Ziffer, Dr Rosenzweig, Potuczek poczem wiceprezydent miasta inż. Sare w dłuższym wywodzie udzielił wyczerpujących odpowiedzi na wszystkie sprawy poruszone podczas dyskusji.

W głosowaniu wniosek odraczający rm. Dr Rosenzweiga odrzucono.

Rezolucje rm. Kosobudzkiego, Dr Klimeckiego, Marskiego odesłano Radzie nadzorczej Krak. Ski tramwajowej.

Wnioski Sekcyj uchwalono znaczną większością.

II. Dodatki ogniowe dla personalu miejskiej straży pożarnej.

Imiemiem Prezydenta oraz Sekcji II i III.

Naczelnik biura prezyd. Przeorski wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Personalowi M. Straży pożarnej podwyższa się dodatki ogniowe, a to:

strażakowi prowizorycznemu	o kwotę	20 zł	miesięcznie
strażakowi stałemu	„ „	30 „	„
plutonowemu	„ „	35 „	„
sierżantowi	„ „	40 „	„
ogniomistrzowi w IX gr. upos.	„ „	45 „	„
st. ogniomistrz. w VIII „ „	„ „	50 „	„
naczelnikowi Straży pożar.	„ „	60 „	„

II. Zmienia się postanowienia § 5 statutu organizacyjnego i Regulaminu służbowego dla Miejskiej Straży pożarnej (w brzmieniu uchwały Tymcz. Zarządu miasta z dnia 15 lipca 1925) w sposób następujący:

»Strażakom, którzy nie posiadają 5 lat służby nie wolno wstępować w związki małżeńskie pod rygorem natychmiastowego rozwiązania stosunku służbowego. Prezydent miasta może wyjątkowo w ważnych wypadkach udzielić zezwolenia na zawarcie małżeństwa«.

III. Żonaci strażacy posiadający wyżej 5 lat służby, żonaci plutonowi i sierżanci nie mający mieszkania służbowego w naturze (pomieszczenia w koszarach nie uważa się za mieszkanie służbowe) mają prawo do dodatku mieszkaniowego.

IV. Szoferom z poborami plutonowych Straży pożarnej przyznaje się tytuł i charakter służbowy plutonowych-szoferów — szoferom z poborami sierżantów przyznaje się tytuł i charakter sierżantów-szoferów Miejskiej Straży pożarnej.

V. Uchwała powyższa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1927 r.

VI. Na pokrycie wydatku połączonego z wykonaniem powyższej uchwały wstawia się do budżetu miejskiego na rok 1927/28 dodatkowy kredyt w kwocie 19.015 zł.

(L. M. 11342/27 prez.)

W dyskusji nad przedłożonymi wnioskami zabierali głos:

Rm. Dr Rosenzweig zgłaszając poprawkę — podwyższającą dodatki ogniowe, a to:

strażakowi prowizorycznemu	o kwotę	z 20 zł	na	30 zł
„ stałemu	„ „	„ 30 „	„	40 „
plutonowemu	„ „	„ 35 „	„	45 „
sierżantowi	„ „	„ 40 „	„	50 „
ogniomistrzowi z IX gr.	„ „	„ 45 „	„	50 „

Rm. Ziffer poruszył sprawę mieszkania, które zajmuje w budynku straży pożarnej lekarz pogotowia ratunkowego, aby mieszkanie to podzielić i przydzielić kilku ogniomistrzom.

Rm. Puchałka popiera wniosek rm. Dra Rosenzweiga.

Po wyczerpaniu dyskusji i udzieleniu odpowiedzi na poruszone sprawy przez Prezydenta m. Rollego i wiceprezydenta miasta inż. Sarego — a po stwierdzeniu przez Przewodniczącego braku wymaganego kompletu członków Rady miejskiej, głosowanie nad wnioskami Sekcji II i III odroczono do następnego posiedzenia Rady miejskiej.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie $9^1/_2$ w nocy.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

W dniu 3 listopada b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Dra Piotra Wielgusa **posiedzenie Sekcji skarbowej Rady miejskiej,** na którem uchwalono pobierać w r. 1928 dodatki gminne do państwowego podatku od nieruchomości, do podatku od obrotu i świadectw przemysłowych oraz do państwowego podatku gruntowego w dotychczasowej wysokości. Nadto rozpatrzono sprawę udzielenia gwarancji Gminy dla kredytów krakowskiej kasy targowej, celem ożywienia dowozu materjału rzeźnego do Krakowa.

—

W Archiwum aktów dawnych miasta Krakowa (ul. Sienna 16) odbyło się dnia 5 listopada b. r. **posiedzenie Komisji archiwalnej** w obecności Prezydenta

miasta inż. K. Rollego i Wiceprezydenta Dra Ludwika Schneidra. Komisja wybrała jednomyślnie przewodniczącym radcę m. prof. Dra Ksawerego Fiericha, prezydenta Komisji kodyfikacyjnej Rzpltej Polskiej, wyrażając mu uznanie za niezwykłe zajmowanie się sprawami Archiwum i Komisji archiwalnej, której porzewodniczy od r. 1908.

Komisja przyjęła następnie do wiadomości sprawozdanie z czynności Archiwum za r. 1925 i 1926, przedłożone przez dyrektora Archiwum Adama Chmiela i uchwaliła przedłożyć wnioski co do zamianowania dwóch etatowych urzędników Archiwum tudzież »pomocników naukowych«. Wskutek tego uzupełnienia personalu Archiwum będzie można kontynuować wydawnictwa naukowe, prowadzone przez dyrekcję Archiwym i Polską Akademję Umiejętności (»Pomniki prawa publicznego Rzpltej Krakowskiej« i »Prawa, przywileje i statuta miasta Krakowa) i katalogów Archiwum, przerwane wybuchem wojny i stosunkami niepomyślnemi powojennemi. Potrzebie tej pracy, podniesionej przez Komisję archiwalną, przyrzekł najżyczliwsze poparcie p. Prezydent miasta. Komisja archiwalna uchwaliła dalej budżet Archiwum na rok 1928/9 i stwierdziła wzorowe utrzymanie i konserwację zbiorów archiwalnych i bibljoteki. Zarazem Komisja wyraziła konieczność rozszerzenia budynku Archiwum i inne potrzeby adaptacyjne, spowodowane przez coraz większy napływ zbiorów archwalnych, nadsyłanych przez Magistrat miasta Krakowa, jako też przez ofiarowanie innych zbiorów (Archiwum Naczelnego Komitetu Narodowego i Legjonów), ażeby ułatwiać nadal korzystanie z Archiwum nietylko jako urzędu, lecz także jako placówki naukowej, czem jest istotnie Archiwum od lat 35 tak co do badań historji i kultury miasta jak i ogólnej historji i kultury polskiej. Przy Archiwum ma swoją siedzibę i skupia całą swoją działalność od lat 30 Towarzystwo miłośników historji i zabytków miasta Krakowa.

—

Dnia 8 listopada b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta Dra Wielgusa **posiedzenie Sekcji VIII Rady miasta Krakowa,** na którem przyjęto do wiadomości sprawozdanie z działalności nowej piekarni miejskiej, uzupełniono subkomitet dla spraw aprowizacyjnych oraz upoważniono Prezydjum miasta do zakupna dalszych dwóch pieców parowych i przebudowy posadzki w piekarni.

—

Pod przewodnictwem Prezydenta miasta p. Inż. Rollego i w obecności Wiceprezydenta miasta Dra Schneidra odbyło się w dniu 10 listopada b. r. **posiedzenie Sekcji ekonomicznej i policyjno-budowlanej Rady miejskiej.**

Z porządku dziennego zatwierdziła Sekcja szereg linji regulacyjnych dla ulic i gruntów gminnych w różnych dzielnicach miasta, mianowicie: dla ulicy Grzegórzeckiej vis-a vis firmy »Zieleniewski« w dzielnicy XIX, ulicy Dekerta ku Wiśle, ul. Skrzyneckiego i ul. Jerozolimskiej w dzielnicy XXII, ulicy Bronowickiej za szkołą podchorążych w dzielnicy XVI, oraz dla gruntów gminnych pomiędzy wylotami ulic Piekarskiej i Skawińskiej a drogą bulwarową nadwiślańską i dla gruntu gminnego »Górne Młyny« pomiędzy ulicą Asnyka a Łobzowską.

Poza porządkiem dziennym omówiła Sekcja obszernie sprawy dwóch katastrof budowlanych, jakie w ostatnim czasie zaszły w Krakowie, zastanawiając się przy tem nad sposobami zapobieżenia w przyszłości takim katastrofom. Prezydent miasta p. Inż. Rolle udzielił Sekcji wyczerpujących wyjaśnień w tej sprawie.

W końcu załatwiła Sekcja kilka wniosków i interpelacyj, zgłoszonych przez poszczególnych radców miejskich w sprawach porządkowych i komunikacyjnych.

—

Pod przewodnictwem Prezydenta miasta Inż. Rollego i w obecności wszystkich Wiceprezydentów miasta odbyło się w dniu 17 listopada br. **posiedzenie połączonych Sekcji I, II, III, VII i VIII.**

Połączone Sekcje uchwaliły założenie nowej spółki akc. pod firmą: „Spółka Akcyjna Krakowskiej Miejskiej Koleji Elektrycznej w Krakowie“ z kapitałem akcyjnym 4,300.000 złotych, dalej podwyższenie opłat od psów na rok 1928 oraz przyłączenie do Gminy m. Krakowa parcel gruntowych w Woli Duchackiej stanowiących nowy cmentarz izraelicki.

Następnie rozpatrywały Sekcje sprawę powołania nowych radców miejskich w miejsce zmarłych i uchwaliły przedłożyć Radzie miejskiej w tej sprawie odpowiednie wnioski do zatwierdzenia.

W dalszym ciągu zatwierdziły Sekcje jedną z przedłożonych ofert na zakupno węży dla m. Straży pożarnej.

Nadto zatwierdzono linje regulacyjne dla ul. Gromadzkiej w Płaszowie.

W końcu załatwiły Sekcje szereg spraw personalnych dotyczących pracowników miejskiego teatru im. Słowackiego oraz poprawy bytu pracowników M. Straży pożarnej.

—

Utrzymanie porządku i czystości. Magistrat dążąc do poprawienia stosunków porządkowych i sanitarnych w mieście zorganizował komisję, w skład której wchodzą oprócz delegatów władz miejskich również reprezentanci władz policyjnych. Zadaniem Komisji tej jest badanie porządku i czystości w realnościach, restauracjach, kawiarniach, sklepach, pracowniach i t. d. Uprawnienia Komisji tej są znaczne, gdyż posiada ona prawo wydawania na miejscu wszelkich potrzebnych zarządzeń i usuwania spostrzeżonych braków z urzędu na koszt i niebezpieczeństwo winnych oraz ewentualnie prawo zamykania pracowni i lokali przemysłowych prowadzonych niechlujnie; niezależnie od tego urzędnik administracyjnoprawny Magistratu kierujący Komisją posiada prawo karania na miejscu winnych grzywnami lub aresztem.

Magistrat wzywa przeto do ścisłego przestrzegania obowiązujących przepisów porządkowych i sanitarnych, gdyż winni przekroczenia tych przepisów narażą się nie tylko na odpowiedzialność karną lecz również na poniesienie znacznych kosztów usuwania stwierdzonych braków z urzędu, a nawet na zamknięcie lokali przemysłowych jak sklepów, restauracyj, hoteli, kawiarń i t. p.

—

Kolonje i Półkolonje dla młodzieży w Krakowie. W ubiegłym sezonie 32 Instytucyj urządziło kolonje

i półkolonje dla dzieci i młodzieży. Akcją kolonji było objętych 4432 a półkolonji 1340 osób.

W ogólnej liczbie było 2580 dziewcząt i 3192 chłopców — 4533 chrześcjan i 1239 żydów. Kolonji o charakterze leczniczym było 3 dla 771 dzieci, o charakterze wypoczynkowym 23 dla 3661 młodzieży.

Koszta wyniosły 423.519 zł. 74 gr., na pokrycie których państwo udzieliło subwencji 30.385 zł., a Gmina miasta Krakowa 29.000 zł. (łącznie z urządzeniem kolonji dla wychowanków Miejskich Zakładów).

Wydatek na dzień i głowę w kolonjach leczniczych wyniósł 3 zł. 38 gr., wypoczynkowych 2 zł. 40 gr., a w półkolonjach 60 gr.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie, ul. Smoleńska 9